

Б О Е Р Ы К

Казан ш.

2012 елның 17.07

121/2-нр. номерлы

“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасында катнашу очен крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча конкурс турында

“Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 февралендәге 166 номерлы карарын тормышка ашыру турында” 2012 елның 22 мартындагы 197 номерлы Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы боерыгын үтәү һәм “Крестьян (фермер) хужалыгын тозу һәм үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерга көнкүреш кирәк-яраклары алу өчен бер тапкыр ярдәм бирү буенча чараларны башкарганда килеп туган Россия Федерациясе субъектының чыгым йөкләмәләрен финанслау максатларында федераль бюджеттан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр бирү турында” 2012 елның 16 маендагы 997/10 номерлы килешү нигезендә

б о е р а м:

1. “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасын 1 нче кушымта нигезендә расларга.

2. Крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында нигезләмәне 2 нче кушымта нигезендә расларга.

3. КФХ төзүгә грантлар һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү буенча эшли башлаучы фермерларның гаризаларын карап тикшерү буенча конкурс комиссиясе составын 3 нче кушымта нигезендә расларга.

4. 2012 елның 17 июленнән 2012 елда “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасында катнашу өчен крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча конкурс үткөрү хакында 4 нче кушымта нигезендә белдерү бастырырга

5. Крестьян (фермер) хужалыгын үстерүгә грантлар һәм көнкүреш кирәк-яраклары алу өчен бер тапкыр ярдәм бирү буенча гаризалар сайлап алу буенча конкурс комиссиясе каршындагы Эксперт советын 5 нче кушымта нигезендә төзүгә һәм расларга.

6. Муниципаль районнарда авыл хужалыгы һәм азык-төлек Идарәләре

житәкчеләренә “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” программасы буенча халыкны мәгълүмат белән тәмин итәргә ярдәм итәргә.

7. Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлеге житәкчесе А.Н. Молокинга оештырырга:

7.1. Конкурс үткәрү, кирәкле документлар һәм конкурс белән бәйле бүтән мәгълүмат турында белдерүне Министрлыкның <http://agro.tatarstan.ru/> рәсми сайтында “Мәгълүмат-консультаци хезмәте” һәм “Планнар, программалар һәм конкурслар” бүлекләрендә, шулай ук “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә баш биттә баннер урнаштырырга.

7.2. Конкурс комиссиясе сәркатибе тарафыннан гаризалар һәм документлар кабул итү, конкурс комиссиясе каршындагы эксперт советы тарафыннан аларга беренчел экспертиза ясау һәм 2 нче кушымта нигезендә Крестьян (фермер) хужалыкларын төзүгә һәм үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында нигезләмәдә каралган тәртиптә һәм срокларда конкурс комиссиясенә тапшыру.

7.3. Мәгълүмат жыю, эшкәртү һәм “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасын тормышка ашыруны контрольдә тоту.

8. Финанслау бүлеге житәкчесе А.Х. Гельманга 2 нче кушымта нигезендә Крестьян (фермер) хужалыкларын төзүгә һәм үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында нигезләмәдә каралган билгеләнгән лимитлар кысаларында акча чараларын ү вакытында илтәп житкәргә тәшкәл итү.

9. Боерыкның үтәләшен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Татарстан Республикасы Премьер-министры
урынбасары – министр

 М.Г.Әхмәтов

ТР АХАТМ боерыгына
1 нче кушымта

**“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы
фермерларга булышу” ведомство программасы**

Эчтәлек

1 бүлек	Программа хәл итүгә юнәлдерелгән мәсьәләләрнең сыйфатламасы	4
2 бүлек	Программаның максаты һәм бурычлары	6
3 бүлек	Тормышка ашыруның нәтижәләре һәм максат индикаторлары	6
4 бүлек	Программа чаралары исемлеге һәм тасвирламасы	8
5 бүлек	Программаны тормышка ашыру сроклары	12
6 бүлек	Программаны тормышка ашыруның социаль һәм икътисадый нәтижәләре тасвирламасы	12
7 бүлек	Программаның нәтижәләгән бәяләү һәм мониторингы	13
8 бүлек	Кирәкле ресурсларның зарурлыгын исәпләү	14
9 бүлек	Программаны тормышка ашыру белән идарә итү системасы	14
	1 нче кушымта	15
	2 нче кушымта	16

ПАСПОРТ

Программаның исеме	“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасы (алга таба – Программа)
Норматив акт исеме һәм номеры	“Эшли башлаучы фермерларга булышуга федераль бюджеттан Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына субсидияләр бирү һәм бүлеп бирү кагыйдәләрен раслау турында” 28.02. 2012 елдагы 166 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары; 23.04. 2012 елдагы 613 номерлы Россия Федерациясе Хөкүмәте карары
Дәүләт заказчысы – Программаның координаторы	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы
Программаның төп әзерләүчеләре	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы
Программаның максаты һәм бурычы	<p>Максат: Татарстан Республикасында крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүне стимуллаштыру.</p> <p>Бурыч: эшли башлаучы КФХ һәм шәхси ярдәмче хужалык алып бару белән шөгыйльләнүче гражданның житештерү базасын киңәйтү һәм яңарту өчен шартлар тудыру</p>
Программа чараларының сыйфатламасы	<p>Бурычларны тормышка ашыруга юнәлдерелгән чаралар комплексы түбәндәге юнәлешләрне үз эченә ала:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүгә грантлар бирү; 2. эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм күрсәтү;
Программаны тормышка ашыру сроклары	2012 – 2014 еллар

<p>Финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы</p>	<p>2012-2014 елларга Программаны финанслауның гомуми күләме 607.546 млн. сум тәшкил итә: Шлу исәптән еллар буенча: 2012 ел- 155,171 млн. сум; 2013 ел - 221,375 млн. сум ; 2014 ел - 231,000млн. сум ; Федераль бюджеттан финанслау, барлығы -231,923 млн. сум, алардан: 2012 ел - 59,193 млн. сум ;</p>
	<p>2013 ел - 84,530 млн. сум; 2014 ел - 88,200 млн. сум; Татарстан Республикасы бюджетыннан финанслау -320,392 млн. сум, алардан: 2012 ел - 81,872 млн. сум; 2013 ел - 116,72 млн. сум; 2014 ел - 121,80 млн. сум Жәлеп ителгән чаралар, барлығы - 55,231 млн. сум, алардан: 2012 ел - 14,106 млн. сум; 2013 ел -20,125 млн. сум; 2014 ел - 21,000 млн. сум;</p>
<p>Программа чараларын тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре һәм социаль-икътисадый нәтижәлелек күрсәткечләре</p>	<p>Максат индикаторы: 2011 ел дәрәжәсенә карата хужалык итүче крестьян (фермер) хужалыкларының саны арту -1,17 Дәүләт ярдәме белән үзләренең крестьян (фермер) хужалыкларын үстерү проектларын тормышка ашырган крестьян (фермер) хужалыклары саны - 329, шул исәптән: 2012 елда - 94 берәмлек; 2013 елда- 115 берәмлек; 2014 елда- 120 берәмлек; булдырылган эш урыннары саны – 990 дән дә ким</p>

Программаның төп төшенчәләре

Гариза бирүче — үзәен эшли башлаучы фермер итеп тану өчен конкурс комиссиясенә гариза биргән, элегрәк эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган һәм гариза бирү вакытына фермер хужалыгы эшчәнлеген 12 айдан да артык гамәлгә ашырмаучы Россия Федерациясе гражданы.

Эшли башлаучы фермер – крестьян (фермер) хужалыкларын сайлау буенча конкурс комиссиясе тарафыннан конкурс сайлаулары нәтижәләре буенча крестьян (фермер) хужалыгын (алга таба –КФХ) үстерүгә грант бирүгә билгеләнгән эшли башлаучы фермерларга булышу программасы катнашучысы.

1 бүлек. Программа хэл итүгә юнәлдерелгән мәсьәләләр сыйфатламасы

Соңгы елларда турыдан-туры агросәнәгать комплексы оешмаларында эшләүче авыл халкы саны туктаусыз кими һәм 100 меңнән кимрәк кешене тәшкил итә. Шул рәвешчә аларны эш белән тәмин итү, мәшгульлеген булдыру, керемнәр белән тәмин итү мәсьәләсе килеп туа, аны хэл итүгә республикада бер-берсенә бәйлә чараларның тулы ер комплексы юнәлдерелгән. Программа авыл жирлегендә яшәүчеләрнең тормыш дәрәжәсен күтәргә, авылда яшыләрнең эшлекле активлыгын үстергә, авылча яшәү рәвешен саклап калуга юнәлдерелгән.

Авылда кадрлар составын ныгыту, кече бизнесны үстерү һәм яңа эш урыннары булдыру, авыл яшыләрнең кызыксынуын һәм эш белән тәмин ителешен арттыру максатларында программа белән КФХ үстерү буенча чаралар комплексы тәкъдим ителә. Эшли башлаучы КФХ житди мәсьәләләрнең тулы бер рәте белән очрашалар: беренчел капитал житмәве сизелдерә, закладка салырга мөлкәт житмәү сәбәпле алар кредитлар ала алмыйлар. Соңгы елларда көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин ителеш кискен тора, бу үз чиратында өстәмә акча чаралары таләп итә. Крестьян (фермер) хужалыклары, финанс тотрыклылыгына житмичә, таркалалар.

Моның белән бергә халыкның шәхси ярдәмче хужалыклар секторында милкендә яки куллануда икегә кадәр һәм аннан да күп гектар жире булган һәм товар продукциясе житештерүгә юнәлдерелгән хужалыклар барлыкка килде. Инде хәзер үк алар продукцияләре күләме белән кайбер фермер хужалыкларын узып китәләр. Гамәлдә билгесез статуслы, житештерү элементләре бозылган табигый крестьян хужалыклары барлыкка килә. Мондый хужалыкларның формалашуы эре коллективлы предприятиеләр таралганда аларның хужаларының киләчәктә гамәлдә булуларын сайлау альтернативасы булмау белән нигезләнә.

Соңгы елларда авыл хужалыгы предприятиеләрен үстерү тәжрибәсе күрсәтүенчә, хужалык эшчәнлегендә ирешелгән нәтижәләр үз көчләре һәм чаралары белән генә крестьяннарынның социаль проблемаларын нәтижәле хэл итеп һәм житештерүне модернизацияләп булмый.

Яңа КФХ төзү шулай ук хужалык корылмаларын проектлауга, аларны инженер челтәрләренә тоташтыруга, лизинг түләүләре буенча беренче кертемне түләү өчен сизелерлек чыгымнар таләп итә.

Авылда хужалык итүнең кече рәвешләренә булышуның алып барыла торган дәүләт сәясәте кече авыл хужалыгы эшкуарлыгы субъектларына банкаларының субсидияләнә торган кредитларын һәм авыл хужалыгы кулланучылары кооперативларының заемнарын алу мөмкинлеген киңәйтә алды.

Хужалык итүнең кече рәвешләренә булышу өчен Татарстан Республикасы бюджетыннан дәүләт ярдәме күләме 2006 елдан жәлеп ителгән инвестицияләнгән һәм кыска вакытлы кредитлар һәм заемнар буенча процент ставкаларын субсидияләү рәвешендә 1 437 400 мең сум тәшкил итә.

Статистика мәгълүматлары буенча 2012 елның 1 гыйнварына КФХ гомуи саны 1866 берәмлектәшкил итә.

Үсешнең сценариясе сүлпән булган очракта фермер секторы үз үсешен алга

жибәрү өчен өстәмә чыганак таба алмый, ә ярлыланган эчке чыганаклар авыл хужалыгының житештерү вазыйфасын тәэмин итә алмаячак.

2 бүлек. Программаның максаты һәм бурычы

Программаның максаты – Татарстан Республикасында КФХ үсешен стимуллаштыру.

Өлеге максатны тормышка ашыру һәм житештерү балансының вә авыл хужалыгы продукциясен куллануның тотрыклылыгы кысаларында дәүләт ярдәме түбәндәге юнәлешләрдә гамәлгә ашырылачак:

- ит һәм сөт терлекчелеге;
- атчылык, сарыкчылык һәм кәжә үрчетү;
- дуңгызчылык;
- авыл хужалыгы кошчылыгы;
- балчылык;
- бөртекле һәм бортекле-кузаклы культуралар житештерү;
- бәрәңгечелек;
- яшелчәчелек (ачык һәм ябык грунтта);
- жимеш һәм жиләк культуралары үстерү.

Программаның бурычы – эшли башлаучы КФХ һәм шәхси ярдәмчек хужалыкалып бару белән шөгыйльләнуче гражданның житештерү базасын киңәйтү һәм яңарту өчен шартлар тудыру.

3 бүлек. Тормышка ашыру нәтижеләре һәм максат индикаторлары

Программа чараларын тормышка ашырудан көтелә торган соңгы нәтижеләр һәм социаль-иқтисадый нәтижелелек күрсәткечләре:

Эшли башлаучы фермерлар дәүләт ярдәме катнашы белән үзләренең КФХ үстерү проектларын гамәлгә ашыра алачаклар.

Программа чараларын тормышка ашыру түбәндәге нәтижеләргә килергә мөмкинлек бирә:

1. Авыл жирлекләре территорияләрен ныклы үстерергә һәм эшкәртергә, шулай ук авыл жирлегендә гамәлдә булган урнашу системасын саклауны биргән 990 нан да ким булмаган өстәмә эш урыны булдыру;

2. КФХ үстерүгә, аны күкүреш кирәк-яраклары белән тәэмин итүгә һәм авыл жирлегендә гадәти тормыш рәвешен саклауга ярдәм алу.

Программа чараларын тормышка ашыруның максат индикаторлары булып торалар:

дәүләт булышлыгы ярдәмендә үз хужалыкларын үстерү проектларын тормышка ашырган КФХ саны;

булдырылган өстәмә эш урыннары саны.

1 таблица. Максат индекаторлары

Күрсәткечләр	2012 г.	2013 г.	2014 г.	Барлығы 2012-2014 елларда
Дәүләт булышлыгы ярдәмендә үз хужалыкларын үстерү проектларын тормышка ашырган КФХ саны	94	115	120	329
Булдырылган өстәмә эш урыннары саны	285	345	360	990

Программа чараларын тормышка ашыруның нәтижәсе объективлык, дореслелек, үтә күренмәлелек, чагыштыру критериеләренә жавап бирә торган күләмле күрсәткечләр белән билгеләнәләр.

2 таблица. Программаның нәтижәсе

Максат индикаторы	Котелә	01.01.2012	Индикатор мәгънәсе,			Макса
			2012 г.	2013 г.	2014 г.	
Фермерлар саны,	2215	1886	1980	2095	2215	2014
шул исәптән үз КФХ үстерү проектларын дәүләт булышлыгы ярдәмендә тормышка	329	X	94	115	120	2014

Индикатор мәгънәсе – 2011 ел дәрәжәсенә карата хужалык алып баручы КФХ саны аргу.

Максат индикаторын исәпләү түбәндәге формула буенча башкарыла:

$$K = \frac{S}{S_z},$$

монда:

K – максат индикаторы;

S – 01.01.2015 ел торышына хужалык итүче КФХ саны;

S_z – 01.01.2012 ел торышына хужалык итүче КФХ саны.

Программа чараларын тормышка ашыру ахырына максат индикаторы мәгънәсе түбәндәге формула буенча билгеләнә:

$$K = \frac{2215}{1886} = 1,17$$

4 бүлек. Программа чаралары исемлеге һәм тормышка ашыру механизмы

4.1. Эшли башлаучы КФХ башлыкларына КФХ үстерү өчен грантлар бирү һәм көнкүреш кирәк-яраклары өчен бер тапкыр ярдәм күрсәтү Программаның төп чаралары булып торалар.

Эшли башлаучы фермерларны үстерүгә ярдәм күрсәтү өчен КФХ башлыклары, зарур булганда, торак шартларын яхшырту буенча программаларга кертеләләр.

Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы республика гаризасы һәм төзелгән Килешүләр нигезендә Дәүләт программасы кысаларында һәм шартларында Программа чараларын бергәләп финаслауда катнаша. Бергәләп финанслау “Эшли башлаучы фермерларга булышу өчен Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына федераль бюджеттан субсидияләрне бүлеп бирү һәм тарату кагыйдәләрен раслау турында” Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2012 елның 28 февралендәге 166 номерлы карары белән расланган Эшли башлаучы фермерларга булышу өчен Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына федераль бюджеттан субсидияләрне бүлеп бирү һәм тарату кагыйдәләрендә билгеләнгән шартлар нигезендә һәм лимитлар кысаларында гамәлгә ашырыла.

4.2. Эшли башлаучы фермерларны сайлап алу буенча конкурс үткөрү тәртибен һәм гариза бирүчеләрне эшли башлаучы фермерларга булышу буенча ведомство программасы составына кертү турында карар кабул итү тәртибен үз эченә алган крестьян (фермер) хужалыкларын төзүгә һәм үстерүгә грантлар бирү һәм эшли башлаучы фермерларга көнкүреш кирәк-яраклары өчен бер тапкыр ярдәм күрсәтү турында нигезләмә, Крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүгә грантлар бирү һәм эшли башлаучы фермерларга көнкүреш кирәк-яраклары өчен бер тапкыр ярдәм күрсәтү өчен крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча ведомствоара конкурс комиссиясе турында нигезләмә һәм аның составы Министрлык тарафыннан раслана. Министрлык Программа катнашучыларын сайлап алуга конкурс игълан итә, аны үткөрү тәртибен һәм вакытын билгели.

Конкурс комиссиясе составына республиканың дәүләт һәм муниципаль хезмәткәрләре (комиссия составының яртысыннан артык түгел), агросәнәгать комплексы тармагында эшчәнлек алып баручы юридик һәм физик затлар кертелә. Конкурс комиссиясе составына кредит, фәнни, белем бирү, юридик, консультация, консалтинг, аудит, ревизия һәм жәмәгатьчелек оешмалары, фермерлар ассоциацияләре вәкилләре кертеләргә мөмкин.

Конкурс комиссиясе гариза бирүчеләрнең гаризаларын (алга таба - гариза) һәм аларга документларны Министрлык боерыгы белән билгеләнгән срокларда карап тикшерә, гариза бирүче белән кара-каршы әңгәмә үткәрә, Программда катнашучылар составына кертә, КФХ үстерүгә грант һәм (яки) эшли башлаучы фермерларга көнкүреш кирәк-яраклары өчен бер тапкыр ярдәм суммасын билгели.

Конкурска документларын тапшырганда гариза бирүче Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән расланган форма буенча Гариза һәм теркәлә торган документларның исемлеген ике нөсхәдә төзи, һәр як өчен бер нөсхә.

Конкурс комиссиясе гариза бирүчеләрне Программа катнашучылары

составына кертү турында карар кабул иткәндә гариза бирүче документларында күрсәтелгән мәгълүмат белән бергә түбәндәгеләрне исәпкә ала:

гариза бирүченең яшәү шартларын һәм КФХ урнашу урыны буенча анын көнкүреше уңайлыklarының югары дәрәжәсен;

КФХның эре торак пунктлардан ераклыгын;

житештерелә торган авыл хужалыгы продукциясен сатуның үз каналлары булуын;

авыл хужалыгы кулланучылары кооперативларында әгъзалыкны;

крестьян (фермер) хужалыгын төзүгә сорала торган грантның кечкенәрәк күләме;

жирле халык өчен эш урыннары бирелүен;

социаль һәм бюджет жаваплылыгын;

житештерү фондлары булуны;

нәселле авыл хужалыгы терлеге булуны;

авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр булуын;

эшчәнлек репутациясен һәм кредит тарихын;

Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнарыннан, физик затлардан, жәмәгәтьчелек оешмаларыннан, йөкләүчеләрдән тәкъдимнәрне һәм мөрәжәгатьләрне,

кара-каршы әңгәмә нәтижеләрен.

Конкурс комиссиясе эшли башлаучы фермерга бер үк вакытта крестьян (фермер) хужалыгын төзү өчен грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итү өчен бер тапкыр ярдәмне бирү, шул ук вакытта аларның берсен генә бирү турында карар кабул итә ала.

Эшли башлаучы фермерга ведомство Программасында катнашуы турында 1 нче кушымтага яраклы рәвештә, яклау дизайны һәм билгесе булган сертификат бирелә.

4.3. КФХ үстерүгә грант - эшли башлаучы фермерның Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территориясендә КФХ төзү һәм үстерү максатларында Дәүләт программасы нигезендә дәүләт булышуының бүтән юнәлешләре кысаларында кайтарылмаган чыгымнарын бергәләп финанслау өчен кредит оешмасында ачылган сәхәтына Министрлык тарафыннан күчәрелә торган бюджет чаралары.

Крестьян (фермер) хужалыгын үстерүгә грантның иң зур күләме Министрлык боерыгы белән раслана.

Эшли башлаучы фермерга бирелә торган КФХ үстерүгә грантның суммасы эшли башлаучы фермерның үз акчалары барлыгын исәпкә алып, конкурс комиссиясе тарафыннан билгеләнә. Грант суммасы эшли башлаучы фермерның чыгымнары планына төгәл туры килергә тиеш. Эшли башлаучы фермер тарафыннан чыгымнар планын үзгәртү, шул исәптән бирелгән грант кысаларында, конкурс комиссиясе белән килештерелергә тиеш.

КФХ үстерүгә грант эшли башлаучы фермер сәхәта килгәннән соң 12 ай эчендә чыгымнар планында күрсәтелгән максатларга тотылырга тиеш.

Чыгымнар планына Татарстан Республикасы территориясендә КФХ үстерергә юнәлдерелгән һәм түбәндәге максатларга туры килә торган исемнәр

(статьялар) кисемендәге чыгымнар керә:

авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрден жир кишәрлекләре сатып алу
авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү,
саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын,
урыннарын төзү (реконструкцияләү) өчен проект документларын эшләү;

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү,
саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын,
урыннарын, өстәмә корылмаларны, инженер челтәрләрен, киртәләрне һәм
төзелмәләрне сатып алу, төзү, ремонтлау һәм яңадан төзү, шулай ук аларны теркәү

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү,
саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау объектларына алып
килә торган юлларны һәм керү юлларын төзү;

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү,
саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын,
урыннарын, өстәмә корылмаларны һәм төзелмәләрне инженер челтәрләренә -
электр, су, газ һәм жылылык челтәрләренә, юл инфраструктурасына тоташтыру;

авыл хужалыгы хайваннарын сатып алу;

авыл хужалыгы техникасын һәм инвентарен, йөк автомобиле транспортын,
авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм эшкәртү өчен жиһазлар сатып алу;

күпьялык үсемлекләр утырту өчен орлыклар һәм утырту материалларны
сатып алу;

ашлама һәм агулы химикатлар сатып алу.

Чыгымнар планы буенча чыгым эшли башлаучы фермер чараларының һәр
исеме (статьясы) буенча түбәндәгечә гамәлгә ашырыла: 90 проценттан да артык
булмаганы грант чаралары хисабына һәм 10 проценттан да ким булмаганы эшли
башлаучы фермерның жәлеп ителгән чаралары хисабына.

Грант хисабына алынган барлык активлар эшли башлаучы фермерга
теркәләргә һәм аның Татарстан Республикасы территориясендәге КФХ белән һәм
бры тик эшли башлаучы фермерның КФХ эшчәнлегендә генә кулланылырга тиеш.

КФХ үстерүгә грант максатчан файдаланылмаган очракта грантның
максатчан файдаланылмаган суммасы Россия Федерациясе һәм Татарстан
Республикасы законнары нигезендә тиешле бюджетларга кайтарылырга тиеш.

Эшли башлаучы фермер тарафыннан грант хисабына алынган мөлкәт грант
алган көннән соң 10 ел эчендә Россия Федерациясе законнары нигезендә сатылырга,
бүлүк ителергә, арендага, башка затларга кулланырга бирелергә, алыштырылырга
яки пай, кертем рәвешендә кертелергә яки бүтән рәвештә тартып алынырга тиеш
тугел. Әлеге шарт эшли башлаучы фермерларга грантлар бирү буенча чараларда
катнашучылар өчен мөһим булып тора һәм ул Министрлык белән эшли башлаучы
фермер арасында төзелгән килешүләрдә чагылыш табырга тиеш.

КФХ үстерүгә грант КФХ башлыгына бер генә тапкыр бирелә. КФХ
башлыгы кече һәм урта эшкүарлыкка булышуга, КФХ үстерүшә һәм башка
шундый юнәлештәге Дәүләт программаларының программа чаралары исемлегенә
кертелергә мөмкин.

4.4. Көнкүреш кирәк-яраклары белән жиһазландыруга бер тапкыр ярдәм –
эшли башлаучы фермерның Татарстан Республикасы авыл жирлекләре

территориясендә КФХ төзү һәм үстерү максатларында эшли башлаучы фермерның чыгымнар планы буенча исемнәре (статьялары) буенча чыгымнарын бергәләп финанслау өчен кредит оешмасында ачылган счётына Министрлык тарафыннан түбәндәге максатларга күчерелә торган бюджет чаралары:

үз торагыңны сатып алу, төзү һәм ремонтлау, шул исәптән аны сатып алу өчен жәлеп ителгән банк кредитлары (ипотека) буенча төп сумманы һәм процентларын каплау;

бер йөк-пассажир автомобиле сатып алу;

йорт жиһазлары, көнкүреш техникасы предметларын, компьютерлар, элемент чаралары, электр һәм газ плитәләре, инженер жиһазлары, су чистарту өчен жайланмалар, көнкүрештәге су, жылылык һәм газ жайланмалары, септиклар, су китерү һәм су чыгару жайланмаларын сатып алу һәм алып кайту;

торакны газ һәм электр челтәрләренә, элемент челтәрләренә, интернетка, су үткәргеченә һәм канализациягә тоташтыру.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты эшли башлаучы фермерларга көнкүреш кирәк-яраклары белән жиһазландыруга бер тапкыр ярдәмнең иң зур күләмен билгели.

Эшли башлаучы фермерга бирелә торган көнкүреш кирәк-яраклары белән жиһазландыруга бер тапкыр ярдәм суммасы жирле социаль-көнкүреш шартларны, эшли башлаучы фермерның үз акчаларын һәм бизнес-планны исәпкә алып, конкурс комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

Эшли башлаучы фермер көнкүреш кирәк-яраклары белән жиһазландыруга бер тапкыр ярдәмне бер генә тапкыр алырга мөмкин.

4.5. Министрлык эшли башлаучы фермерлар тарафынан акчаларның хәрәкәтенә һәм максатчан тотылышына контрольне тәэмин итә.

Акчаларны максатчан тоту өчен җаваплылык эшли башлаучы фермерларга йөкләнә.

4.6. Эшли башлаучы фермер квартал саен Министрлыкка 3-фермер статистик хисаплылыгын һәм КФХ үстерү өчен грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тәэмин итү өчен бер тапкыр ярдәм суммаларын максатчан тоту турында Министрлык билгеләгән форма буенча хисап бирә. КФХ үстерү өчен грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тәэмин итү өчен бер тапкыр ярдәм суммаларын объектларны төзүгә (реконструкциялүгә) файдаланганда төзелеш тәмамлану факты хакында эшли башлаучы фермер шулай ук 2-КС һәм 3-КС формалары буенча хисап тотат.

Бирелә торган хисапларның дәрәслеге өчен җаваплылык эшли башлаучы фермерларга йөкләнә.

Бирелә торган хисапларның дәрәслеген контрольдә тотуны Министрлык тормышка ашыра.

5 бүлек. Программаны гамәлгә ашыру сроклары

Программа 2012–2014 еллар вакыт аралыгында гамәлгә ашырыла.

6 бүлек. Программаны гамәлгә ашыруның социаль, икътисадый нәтижәләре тасвирламасы

6.1. Максатка ирешүдә Программа кертемен гомуми бәяләү

Программа чараларын тормышка ашыру авыл хужалыгы өлкәсендә түбәндәге стратегик максатларга ирешүгә ярдәм итәчәк: авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм сату күләмнәрен үстерү һәм аның конкурентлылык сәләтен арттыру, авыл халкының эш белән тәмин ителешен һәм яшәү дәрәжәсен үстерү, авыл жирлеге территорияләренең тотрыклы үсеше.

Авыл хужалыгы өлкәсендә бурычларны хәл итү дәрәжәсен чагылдыручы күрсәткечләр булып КФХ хужалык итүче субъектлары саны арту, аларда житештерү күләме үсү һәм эш урыннары саны арту тора.

Программа чараларын гамәлгә ашыру авылда хужалык итүнең кече формалары тотрыклы үсү һәм аларга дәүләт ярдәм итү механизмнарын оптимальләштерү өчен алшартлар тудырачак.

6.2. Программа чараларын гамәлгә ашыруның социаль һәм икътисадый нәтижәләре

Программаның максат күрсәткечләре нигезендә үз хужалыкларын төзү һәм үстерү проектларын гамәлгә ашыручы крестьян (фермер) хужалыклары саны 329 берәмлек тәшкил итә. Программа чараларын гамәлгә ашыру 990 нан да ким булмаган өстәмә эш урыны булдыруны тәмин итәчәк.

Нәтижәдә дәүләт федераль бюджеттан һәм Татарстан Республикасы бюджетыннан эшсезлек буенча пособиегә түләүләр күләме кимүдән һәм салым жыемнары артудан өстәмә икътисадый файда алачак.

Программа чараларын гамәлгә ашыру тискәре экологик нәтижәләр алып килми, әмма авыл хужалыгы жирләре сыйфатын яхшырту буенча культура-техник чаралар юлы белән табигый ресурсларның саклануына ярдәм итәчәк.

Программаның гамәлдә ирешелгән нәтижәләре беренчел планлаштырылганнарыннан аерылып торуына тәэсир итә ала торган тышкы шартларга һәм куркынычларга түбәндәгеләр карый:

финанслауның түбән дәрәжәсе, ул крестьян (фермер) хужалыкларының һәм терлекчелек продукциясен беренчел эшкәртү цехларының физик һәм әхлакый искергән техник базасын яцартырга, шулай ук авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр мәйданын киңәйтегә мөмкинлек бирмәячәк;

ягулык-майлау материалларына, авыл хужалыгы техникасына һәм жиһазларына, минераль ашламаларга һәм пестицидларга, терлекчелек фермаларын төзү өчен материалларга бәянең инфляция темплары беэн аңлатылган көтелә торган үсешеннән артык үсүе.

7 бүлек. Программаның нәтижәлелеген бәяләү һәм мониторинглау.

Программа чараларын тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү ел саен Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы Президенты һәм Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы арасында ел саен төзелә торган килешүдә билгеләнгән нәтижәлелек

күрсәткечләренә ирешү дәрәжәсеннән чыгып, Татарстан Республикасында хужалык итүче КФХ саны үсешенә килешүдә билгеләнгән зурлыкларга туры килүе нигезендә гамәлгә ашырыла.

Республикада әлеге Программа кысаларында төзелгән КФХ санын 3219 фермерга арттыру планлаштырыла, алар сайлап алу нигезендә дәүләт ярдәме катнашында үзләренә КФХ үстерү проектларын гамәлгә ашыра алачаклар.

Эшли башлаучы фермерларга грантлар бирү аларны файдалануны мониторинглауны таләп итә. Бу максаттан Министрлык тарафыннан хисаплылык формасы һәм аны тәкъдим итү тәртибе эшләнәчәк һәм расланачак.

Министрлык тәкъдим итә:

Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгына Татарстан Республикасы Президенты һәм Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы арасындагы эшли башлаучы фермерларга булышу буенча килешүдә беркетелгән күрсәткеч үтәлүе турында мәгълүматны Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы тарафыннан билгеләнгән хисаплылык формасы нигезендә;

квартал саен, хисап периодыннан соң килүче айның 25 числосына кадәр Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгына – “Озак вакытлы максатчан программаларны эшләү һәм тормышка ашыру тәртибен раслау турында” 20.06.2008 елдагы 412 номерлы карар белән расланган Озак вакытлы максатчан программаларны эшләү һәм тормышка ашыру тәртибенә 5 нче кушымтасында бирелгән форманы тутыру юлы белән максатчан программаларны эзәрләү һәм тормышка ашыру турында статистик, белешмә һәм аналитик мәгълүматны;

ел саен Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгына, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына – программаларны тормышка ашыру буенча эшләрнең барышы һәм финанс чараларын куллануның нәтижәләгә турында мәгълүматны билгеләнгән тәртип нигезендә докладлар составында.

8 бүлек. Зарур булган ресурсларга ихтыяжны исәпләү

Программаны финанслау агымдагы елга һәм планлаштырылган периодка федераль бюджет һәм Татарстан Республикасы бюджеты турында ел саен кабул ителә торган законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Программа белән каралган барлык чараларны финанслау еллар буенча беркадәр дифференциацияләү белән, аларның кирәклеген һәм нәтижәләр вә килә торган елда чараларны тормышка ашыруның нәтижәләгә бәяләүне исәпкә алып, Программаны тормышка ашыруның барлык срогы дәвамында гамәлгә ашырыла.

Эшли башлаучы фермерларга КФХ үстерү өчен грантларның, көнкүреш кирәк-яраклары белән тәэмин итүгә бер тапкыр ярдәмнең гомуми суммасы 2012-2014 елларга 607,546 млн. сум тәшкил итә, шул исәптән Татарстан Республикасы бюджетыннан 320,392 млн. сум.

Программа чараларын финанслау күләмнәре

4 нче таблица
(млн. сум)

Финанслау чыганаклары	2012 ел	2013 ел.	2014 ел	2012-2014 еллар.
Финанслауның гомуми күләме—барлыгы, шул исәптән:	155,171	221,375	231,000	607,546
федераль бюджет	59,193	84,53	88,20	231,923
Татарстан Республикасы бюджеты	81,872	116,72	121,80	320,392
Жәлеп ителгән акчалар	14,106	20,125	21,000	55,231

9 бүлек. Программаны тормышка ашыру белән идарә итү системасы

Программа чараларын тормышка ашыру белән оештыру-методик идарәне Министрлык йөзәндә дәүләт заказчысы һәм координатор гамәлгә ашыра.

Министрлык программа чараларын эзерләү һәм тормышка ашыру буенча килештерелгән гамәлләрне тәэмин итә.

Программа чараларын тормышка ашыру мониторингын һәм Программаны тормышка ашыруда катнашучы учреждениеләр вә оешмалар эшчәнлеген һәм аларның Программа чараларын тормышка ашыру буенча килешенгән гамәлләрен координацияләүне Министрлык башкара.

МИНИСТЕРСТВО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

МИНИСТЕРСТВО СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА
И ПРОДОВОЛЬСТВИЯ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

СЕРТИФИКАТ

Серия НФ-16 № 00 0000

Настоящим сертификатом удостоверяется, что

(фамилия, имя, отчество)

предъявитель паспорта гражданина Российской Федерации

(серия и номер, кем и когда выдан)

и свидетельства о государственной регистрации крестьянских (фермерских) хозяйств,

(серия, номер и дата, ОГРНИП)

является участником программы «Поддержка начинающих фермеров в Республике Татарстан на 2012-2014 годы»,

утвержденной приказом Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Татарстан от _____ 201_ г. № _____ и предоставляется грант на развитие крестьянских (фермерских) хозяйств в размере _____

(_____) рублей.

(сумма прописью)

единовременная помощь на бытовое обустройство начинающего фермера в размере _____ (_____) рублей.

(сумма прописью)

Настоящий сертификат выдан на основании приказа Министерства сельского хозяйства и продовольствия Республики Татарстан

от _____ 201_ г. № _____

Дата выдачи " _____ " _____ 201_ г.

Заместитель Премьер-министра
Республики Татарстан -
министр сельского хозяйства
и продовольствия Республики Татарстан

М.Г.Ахметов

“2012-2014 елларда Татарстан Республикасында
эшли башлаучы фермерларга булышлык итү”
программасына 2 нче кушымта

Программаның максаты, бурычы, нәтижәләрен бәяләү индикаторлары һәм Программа чараларын финанслау

Максатның исеме	Бурычның исеме	Төп чаралар исеме	Башкаручылар	Чараларны башкару вакыты	Соңгы нәтижәләргә бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикаторларның билгеләмәләре			Финанслау, мең сумнарда		
						2012 ел	2013 ел	2014 ел	2012 ел	2013 ел	2014 ел
ТР КФХ стимуллаштыру	КФХ житештерү базасын кинәйтү һәм модернизацияләү һәм шәхси ярдәмче хужалык алып бару белән шөгьльләнүе гражданның өчен шартлар тудыру	КФХ үстерүгә грант бирү; эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәэмин итүгә бер тапкыр ярдәм күрсәтү; Татарстан Республикасы Министрлар кабинетының 08.04.2013 елдагы 235 номерлы карары белән расланган “2013-2014 елларда Татарстан Республикасында авыл хужалыгын үстерү һәм авыл хужалыгы продукциясе, чималы һәм азык-төлегә базарын жайга салу” дәүләт программасында каралган чараларда катнашу	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы	2012-2014 еллар	Төзелгән КФХ саны, берәмлекләр	94	115	120	1. Грант барлыгы – 133,4 шул исәптән: ТР бюджеты – 70,4; федераль бюджет – 50,9; жәлеп ителгән чаралар – 12,1;	1. Грант барлыгы – 190,3; шул исәптән: ТР бюджеты – 98,9; федераль бюджет – 72,3; жәлеп ителгән чаралар – 19,1;	1. Грант барлыгы – 198,6; шул исәптән: ТР бюджеты – 103,2; федераль бюджет – 75,5; жәлеп ителгән чаралар – 19,9;
					Өстәмә булдырыла торган эш урыннары саны	285	345	360	2. Ярдем барлыгы – 21,7; шул исәптән: ТР бюджеты – 11,5; федераль бюджет 8,3; жәлеп ителгән чаралар – 1,9; Барлыгы – 155,1; шул исәптән: ТР бюджеты – 81,9; федераль бюджет – 59,2; жәлеп ителгән чаралар – 14,1.	2. Ярдем барлыгы – 31,0; шул исәптән: ТР бюджеты – 16,2; федераль бюджет – 11,7; жәлеп ителгән чаралар – 3,1; Барлыгы – 221,3; шул исәптән: ТР бюджеты – 116,7; федераль бюджет – 84,5; жәлеп ителгән чаралар – 20,1	2. Ярдем барлыгы – 32,4 шул исәптән: ТР бюджеты – 11,7; федераль бюджет – 12,3; жәлеп ителгән чаралар – 3,3; Барлыгы – 231,0; шул исәптән: ТР бюджеты – 121,1; федераль бюджет – 88,1; жәлеп ителгән чаралар – 21,0

Крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тээмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында нигезләмә

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тээмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында әлеге нигезләмә (алга таба – Нигезләмә) “Эшли башлаучы фермерларга булышу өчен федераль бюджеттан Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына субсидияләр бирү һәм бүлеп бирү кагыйдәләрен раслау турында” Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 28 февральдәге 166 номерлы карарын тормышка ашыру хакында” Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгының 2012 елның 22 мартындагы 197 номерлы боерыгы нигезендә һәм “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасы (алга таба – программа) нигезендә әзерләнган.

Әлеге Нигезләмәдә кулланылучы төп төшенчәләр

эшли башлаучы фермер – әлеге Нигезләмә нигезендә сайлап алу үткән Программа катнашучысы;

гариза бирүче – үзен Программа катнашучысы һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнган таләпләргә туры килүче итеп тану өчен конкурс комиссичсенә гариза бирүче крестьян (фермер) хужалыгы (алга таба – КФХ) башлыгы булган Россия Федерациясе гражданы.

крестьян (фермер) хужалыкларын үстерүгә грант – эшли башлаучы фермерның чыгымнарын бергәләп финанслау өчен (расланган чыгымнар планы нигезендә) кредит оешмасында ачылган сәетына Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан күчәрелә торган һәм Программа нигезендә дәүләт булышуының бүтән юнәлешләре кысаларында кайтарылмаган дәүләт ярдәме рәвешендәге акча чаралары (алга таба - грант);

көнкүреш кирәк-яраклары белән тээмин итүгә бер тапкыр ярдәм –торак һәм көнкүреш шартларын яхшырту максатларында чыгымнар планы нигезендә эшли башлаучы фермерның чыгымнарын бергәләп финанслау өчен расланган кредит оешмасында ачылган сәетына Министрлык тарафыннан күчәрелә торган дәүләт ярдәме рәвешендәге акча чаралары (алга таба – ярдәм);

эксперт советы – КФХ үстерүгә грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тээмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирүгә гаризаларны карап тикшерү өчен Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы (алга таба – Министрлык) тарафыннан төзелгән совет;

чыгымнар планы –грант һәм (яки) ярдәмне файдалану юнәлешләре чыгымнарының гариза бирүче тарафыннан төзелгән статьялы сметасы (алга таба - Чыгымнар планы).

Нигезләмә грант һәм ярдәм бирү тәртибен, проектларны сайлап алу критерияләрен, максатларны, шартларны, проектларны конкурс сайлап алуын оештыру, үткөрү процедурасын, шулай ук грант һәм ярдәм алучы тарафыннан бирү шартлары бозылган очракта кире кайтару тәртибен билгели.

1.2. Грант һәм ярдәм гаризасын эшли башлаучы фермерларга КФХ үстерүгә грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирүгә крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча конкурс комиссиясе раслаган фермерга бирелә, аның составы 1 нче кушымта нигезендә раслана.

1.3. Конкурс комиссиясе эшен оештыруны Министрлык башкара.

1.4. Грант һәм ярдәм исемнәре чыгымнар планында күрсәтелгән сатып алына торган мөлкәт, башкарыла торган эшләрнең 10 проценттан да ким булмаган бәясен үз акчалары хисабына түлүгә йөкләмә алган эшли башлаучы фермерларга бирелә.

Эшли башлаучы фермер тарафыннан грант хисабына алынган мөлкәт грант алган көннән соң 10 ел эчендә Россия Федерациясе законнары нигезендә сатылырга, бүлүк ителергә, арендага, башка затларга кулланырга бирелергә, алыштырылырга яки пай, кертем рәвешендә кертелергә яки бүтән рәвештә тартып алынырга тиеш түгел. Әлеге шарт эшли башлаучы фермерларга

1.5. Конкурс комиссиясе карары беркетмә белән рәсмиләштерелә һәм эшли башлаучы фермерларга грантлар һәм ярдәм рәвешендә максатчан бюджет чараларын бирү турында шартнамә төзү өчен нигез булып тора.

2. Программа катнашучыларына (гариза бирүчеләргә) таләпләр

2.1. Грантлар рәвешендә максатчан бюджет чараларын алуга хокук эшли башлаучы фермерга – түбәндә күрсәтелгән шартларга туры килүче гариза бирүчегә бирелә:

2.1.1. Гариза бирүче соңгы өч ел эчендә индивидуаль эшкуар эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган.

2.1.2. Гариза бирүче элекрәк түбәндәгеләрне алучы булмаган: “Россия Федерациясәдә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында” 2007 елның 24 июльнедәгә 209-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә крестьян (фермер) хужалыгын төзүгә һәм үстерүгә грантны, гаилә терлекчелек фермаларын үстерүгә грантны, гариза бирүче башлыгы булып торган крестьян (фермер) хужалыгын (алга таба – хужалык) теркәгәнгә кадәр алынган эшсез гражданның үзмәшгульлегенә булышу өчен түләүләрне, гариза бирүче башлыгы булып торган хужалыкны теркәгәнгә кадәр эшкуарлык эшчәнлегенә башлангыч этабын оештыру өчен субсидияләр яки грантлар финанс ярдәме чараларын шулай ук эшли башлаучы фермерларга көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәмне.

2.1.3. Гариза бирүче гариза бирү датасына эшчәнлегә авыл жирлекләре территориясендә теркәлү көннән соң 24 айдан артмаган һәм Татарстан Республикасы территориясендә теркәлгән хужалыкның башлыгы булып тора.

2.1.4. Гариза бирүче үзе башлык булып торган хужалык урнашкан һәм теркәлгән урын буенча муниципаль берәмлектә даими яши яки даими яшәү урынына күчүгә йөкләмә ала һәм әлеге хужалык гариза бирүченең бердәнбер эш урыны булып тора.

2.1.5. Гариза бирүченең урта махсус яки югары авыл хужалыгы белемә бар, яки авыл хужалыгы белгечлекләре буенча өстәмә профессиональ белем алган, яки авыл хужалыгында өч елдан да ким булмаган эш стажы бар, яки өч елдан да ким булмаган вакыт эчендә шәхси ярдәмче хужалык алып баруны яки урта алып баруны гамәлгә ашыра.

2.1.6. Гариза бирүче башлыгы булып торган КФХ “Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында” 2007 елның 24 июльнедәгә 209-ФЗ

номерлы Федераль законда билгелэнгән микропредприятие критериеләренә туры килә.

2.1.7. Гариза бирүченең Програмада билгелэнгән эшчәнлек (тармак) юнәлешләре буенча хужалыкны төзү һәм үстерү, житештерелә торган авыл хужалыгы продукциясе күләмен арттыру планы була (алга таба – бизнес-план).

2.1.8. КФХ хужалыгы башлыгы Чыгымнар планында күрсәтелгән сатып алуларның һәрберсенә бәясенә 10 проценттан да ким булмаган өлешен үз акчалары хисабына түләргә йөкләмә ала.

2.1.9. КФХ хужалыгы башлыгы грант һәм (яки) ярдәмне акчалар аның сетына килгән көннән соң 12 ай эчендә файдаланырга һәм грант хисабына сатып алынган милекне бары тик хужалыкны үстерүгә генә тотарга йөкләмә ала.

2.1.10. КФХ хужалыгы башлыгы өчтән дә ким булмаган өстәмә эш урыны (вакытлыча хезмәткәрләренә, КФХ башлыгы һәм әгъзаларын санамаганда) булдырырга йөкләмә ала.

2.1.11. 30 мең сумнан күберәк суммага авыл хужалыгы продукциясе сату турында килешүләр төзегән;

2.1.12. Заявитель обязуется осуществлять деятельность КФХ в течение не менее пяти лет после получения гранта.

2.1.13. Гариза бирүче Россия Федерациясе законнары нигезендә үзенең шәхси мәгълүматларын тапшырырга һәм эшкәртәргә ризалык бирә Гариза белән бергә гариза бирүче әлеге пунктта күрсәтелгән шартларга туры килүен раслый торган документлар бирә.

3. Програмада катнашу өчен конкурс комиссиясенә тапшырыла торган документлар исемлеге

3.1. Програмада катнашу өчен гариза бирүче түбәндәге документларны тапшыра:

3.1.1. Әлеге Нигезләмәгә 2 нче кушымта нигезендә форма буенча гариза;

3.1.2. Әлеге Нигезләмәгә 3 нче кушымта нигезендә форма буенча анкета;

3.1.3. Түбәндә санап кителгән документларның бердән дә ким булмаганын:

а) гариза бирүченең урта-махсус яки югары авыл хужалыгы белеме булуын раслый торган белем турында документ күчермәсен;

б) гариза бирүче авыл хужалыгы белгечлеге буенча өстәмә профессиональ белем бирү курсларын тәмамлаганлыкны раслый торган документ күчермәсен;

в) гариза бирүченең авыл хужалыгында 3 елдан да ким булмаган эш стажы барлыгын раслаучы хезмәт кенәгәсе күчермәсе;

г) өч елдан да ким булмаган вакыт гариза бирүче шәхси ярдәмче хужалык алып бару һәм елына 30 мең сумнан да ким булмаган суммага авыл хужалыгы продукциясе сату турында жирле үзидарә органы тарафыннан таныкланган хужалык кенәгәсеннән өземтә;

3.1.4. 4 нче кушымта нигезендә форма буенча үз эшенә оештыру буенча бизнес-план;

3.1.5. Индивидуаль эшкуарларның бердәм дәүләт реестрыннан гариза биргән көнгә кадәр өч айдан иртәрәк булмаган вакытта алынган өземтә;

3.1.6. КФХ дәүләт теркәвенә алу турында таныклык күчермәсе;

3.1.7. Предприятие һәм оешмаларның бердәм дәүләт теркәвендә исәптә торы

турында мәгълүмат хаты күчermәсе (Федераль дәүләт статистика хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча территориаль бүлеге хаты ОКВЭД кодлары белән);

3.1.8. Россия Федерациясе гражданы паспорты күчermәсе;

3.1.9. 5 нче кушымта нигезендә форма буенча КФХ үстерүгә грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары өчен бер тапкыр ярдәм хисабына бергәләп финаслауга тәкъдим ителә торган чыгымнар планы;

3.1.10. КФХ башлыгының акчалары һәр сатып алу бәясенә 10 процентыннан да ким булмаган күләмдә булуы турында КФХ хисап сөтыннан банк өземтәсе;

3.1.11. “Россия Федерациясендә кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү турында” 2007 елның 24 июлендәге 209-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясы таләпләре нигезендә эшли башлаучы фермерның микропредприятие үлчәмнәренә туры килүен раслый торган эшчеләрнең уртача саны турында белешмә;

3.1.12. 30 мең сумнан артык суммага авыл хужалыгы продукциясен сату турында беренчел килешү;

3.1.12. Гариза бирүченә һәм аның гаиләсе әгъзаларының милкендә (куллануында) КФХ урнашу һәм теркәлү урыны буенча бердәнбер торагы булуны (булмауны) раслаучы Техник инвентаризация бюросынан яки Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең Территориаль Идарәсеннән документлар;

3.1.13. Проект эшләренә лицензиясе булган оешма тарафыннан төзелгән локаль-смета хисабы һәм объект схемасы теркәлгән (грантны төзелешкә яки реконструкциялүгә кулланганда) жыелма-смета хисабы;

3.1.14. Салым органынан салымнар һәм барлык дәрәжәдәге бюджетларга һәм бюджеттан тыш фондларга бүтән мәжбүри түләүләр буенча түләү вакыты чыккан бурычлары юклыгын раслый торган белешмә;

3.1.15. Эш белән тәмин итү территориаль үзәгеннән эшсез гражданның эшкуарлык эшчәнлегә рәвешендә үзмәшгульлеген оештыру өчен дәүләт ярдәме күрсәтү факты булмау турында белешмә, күрсәтелгән дәүләт ярдәменә чыгым статьясы исемен күрсәтеп;

3.1.16. 6 нчы кушымта нигезендә форма буенча шәхси мәгълүматларны эшкәртүгә ризалык;

3.2. Белешмәләрнең дәрәслеге һәм бирелгән документларның чын булуы өчен жаваплылык гариза бирүчегә йөкләнә.

3.3. Нигезләмәнең 3 бүлегендәге 3.1. пунктында күрсәтелгән документлар (документларның күчermәләре) КФХ башлыгы тарафыннан имзаланырга, КФХ башлыгы мөһере белән расланылырга тиеш.

3.4. Нигезләмәнең 3 бүлегендәге 3.1. пунктында күрсәтелгән гариза составына кертелүче документлар тегелергә, номер сугылырга һәм КФХ мөһере сугылырга тиеш.

3.5. Нигезләмәнең 3 бүлегендәге 3.1. пунктында күрсәтелгән документлар Конкурс сайлавын үткөрү турында хәбәр итү кәгазендә (белдерүдә) күрсәтелгән срокларда һәм адрес буенча тапшырыла. Документлар тапшыру өчен билгеләнгән срокны бозу аларны кабул итүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

3.6. Гаризаларны әзерләү һәм тапшыру белән бәйле барлык чыгымнарны гариза бирүчеләр каплай.

3.7. Нигезләмәнең 3 бүлегенә 3.1. пунктында күрсәтелгән документлар 7 нче кушымта нигезендә документлар исемлегә белән бергә биреләләр. Исемлек

конвертка салынмый. Документларны кабул иткәндә исемлеккә, кабул итү датасын күрсәтеп, документлар кабул ителүне раслаучы тамга куела. Исемлекнең кабул итү турында тамга белән булган бер нөсхәсе гариза бирүчедә, икенчесе конкурс комиссиясендә кала.

Әгәр гариза бирүче конкурс комиссиясе карарына тәэсир итә дип саный икән, ул өстәмә рәвештә фермер хужалыгын программаның потенциал катнашучысы буларак сыйфатлаучы теләсә нинди документлар тапшыра ала, мондыйларны:

а) тәкъдим итә торган хатлар;

б) жир кишәрлегенә милек хокукын дәүләт теркәвенә алу турында белешмә күсчәрмәсен һәм (яки) билгеләнгән тәртиптә теркәлгән жир кишәрлеген арендау (озак вакытлы) шартнамәсе;

в) әлеге Нигезләмәнең 8 нче кушымтасы нигезендә эшли башлаучы фермерның техникасы, терлеге һәм кошлары булуы турында жирле үзидарә органынан алынган белешмә;

г) авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектларга милек хокукын дәүләт теркәвенә алу турында таныклык күсчәрмәсе;

д) техник чара паспорты күсчәрмәсен (КФХ башлыгы милкендә техник чарабулганда);

е) торак пункттыннан КФХ житештерү объектларына кадәр ераклыкны күрсәтеп, жирле үзидарә органынан белешмә;

ж) объектлар фотосурәтләре һәм башка документлар.

3.2.6. Грант һәм ярдәм эшли башлаучы фермерларга Конкурс комиссиясе карары буенча, эшли башлаучы фермерларга максатчан бюджет чараларын бирү турында килешү буенча комиссия беркетмәсе нигезендә Министрлык боерыгы белән 9 нчы кушымта нигезендә форма буенча бирелә.

3.2.7. Грант һәм ярдәм бирү федераль бюджеттан һәм Татарстан Республикасы бюджетыннан финанслау лимитларын исәптә тотып гамәлгә ашырыла.

3.2.8. Эшли башлаучы фермер счётына күчәрелгән КФХ үстөрүгә һәм көнкүреш кирә-яраклары белән тәэмин итүгә грант һәм ярдәм ел дәвамында акча түләнми торган хисаплар юлы белән тотыла.

4. Гаризаларны кабул итү һәм карап тикшерү

4.1. Извещение Грантлар һәм ярдәм бирү буенча конкурс сайлап алуында катнашуга гаризалар кабул итү башлану турында хәбәр Министрлыкның <http://agro.tatarstan.ru/> рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла. Сайлап алуда катнашу өчен гаризалар конкурс сайлап алуы турында хәбәрдә күрсәтелгән адрес буенча биреләләр. Хәбәрдә конкурсны үткөрү урыны һәм вакыты, элемент телефоны, документлар бирү тәртибе һәм конкурс шартлары турында мәгълүмат алырга, норматив документлар белән танышырга мөмкин булган Министрлык сайты бүлеге күрсәтелә.

4.2. Гаризаларны кабул итү башлану вакыты – хәбәр басылып чыккан көннән соң килә торган көн. Гариза бирүчеләрдән гаризаларны кабул итү тәмамлану срогы – гаризалар кабул итү башланганнан көннән соң 20 (егерме) календарь көне.

4.3. Гариза бирүчеләр конкурс комиссиясенә әлеге Нигезләмәнең 3 бүлеге таләпләре нигезендә рәсмиләштерелгән гаризаларны бирәләр. Гариза кәгазьдә

конвертка салынган документлар белән бирелә. Конверт конкурс комиссиясе сәркатибе тәкъдим ителә торган документларны теркәлгән исемлек белән чагыштырып чыкканнан соң ябыштырыла һәм КФХ мөһере белән раслана. Конвертта программаның исеме, проектның исеме, КФХ исеме, гариза бирүченең фамилиясе, исеме, этисе исеме һәм адресы күрсәтелә.

4.4. Комиссия сәркатибе:

4.4.1. гаризалар кабул итү тәмамланган моменттан соң өч эш көне эчендә документлар белән гаризалар исемлеген рәсмиләштерә һәм аларны Эксперт советы каравына карап тикшерү һәм грантлар вә ярдәм бирү мөмкинлеге турында конкурс комиссиясенә тәкъдимнәр әзерләү өчен тапшыра;

Карар кабул иткәндә Эксперт советы түбәндәге критерияләр белән житәкчелек итә:

әлеге Нигезләмә белән каралган документлар барлыгын тикшерә;

гариза бирүченең һәм ул тәкъдим иткән документларның Нигезләмәдә билгеләнгән таләпләргә туры килүен тикшерә;

конкурс комиссиясе карап тикшерүе өчен проект чыгару өчен баллар санын исәпли.

4.5. Эксперт советы тарафынан гаризалар кабул ителгән моменттан соң 5 эш көненнән дә соңга калмыйча конкурс Комиссиясенә грант һәм ярдәм бирү мөмкинлеге турында тәкъдимнәр белән яисә аларны бирүгә баш тарту турында бәяләмә кертелә һәм юллана.

4.6. Гаризаларны карап тикшерү йомгаклары Эксперт советы бәяләмәсе белән рәсмиләштерелә. Эксперт советы бәяләмәсе мәжбүри рәвештә грант һәм ярдәм бирү мөмкинлеге яисә аларны бирүдән баш тарту, баш тартуның сәбәбен күрсәтеп, турында киңәшләрне үз эченә ала. Эксперт советы бәяләмәсе “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, Министрлыкның <http://agro.tatarstan.ru/> рәсми сайтында Планнар һәм программалар, конкурслар бүлегендә урнаштырыла.

4.7. Эксперт советы бәяләмәсен алган моменттан соң 5 эш көннән дә соңга калмыйча Конкурс комиссиясе утырышы үткәрелә, аның нәтижеләре буенча эшли башлаучы фермерларга грант һәм ярдәм бирү яисә бирүдән баш тарту турында карар кабул ителә, ул Конкурс комиссиясе утырышы беркетмәсе белән рәсмиләштерелә. .

4.8. Әлеге Нигезләмә нигезендә карап тикшерелгән гариза гариза бирүчегә кире кайтарылмый һәм Программаны тормышка ашыру барышында Министрлыкта саклана.

4.9. Грантны һәм ярдәмне бирү тәртибе һәм документлар формалары турында мәгълүмат “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, Министрлыкның <http://agro.tatarstan.ru/> рәсми сайтында урнаштырыла.

5. Конкурс сайлап алуын үткәрү

5.1. Конкурс комиссиясе утырышы Эксперт Советы беркетмәсе алынган моменттан соң 3 эш көненнән дә соңга калмыйча, гариза бирүчеләрне кара-каршы сөйләшү өчен чакырып үткәрелә.

5.2. Программада катнашуга гариза бирүче түбәндәге очракта конкурс комиссиясе белән кире кагыла:

5.2.1. Нигезлэмәнең 2 бүлегендә күрсәтелгән грант һәм ярдәм бирү шартларына гариза бирүченең туры килмәве;

5.2.2. гариза бирүче тарафыннан дәрәжә булмаган яки тулы булмаган белешмәләр һәм документлар бирү;

5.2.3. гариза бирүченең салым һәм бүтән мәжбүри түләүләр буенча, шулай ук өстәп исәпләнгән, әмма барлык дәрәжәдәге бюджетларга һәм бюджеттан тыш фондларга түләнмәгән штрафлар һәм пенялар буенча вакыты чыккан бурычлары булу;

5.2.4. гариза бирүченең грант һәм ярдәмнең чыгымнар планы буенча һәр статьясын каплар өчен сумманың 10 проценттан да ким булмаган өлешен каплау өчен жәлеп ителгән чаралары булмау.

5.3. Гариза бирүчеләр тәкъдим иткән документларны бәяләү өчен Конкурс комиссиясе килеп туган сорауларга кирәкле аңлатмалар бирү өчен экспертларны һәм башка белгечләрне чакырырга хокуклары.

5.4. Конкурс комиссиясе конкурс сайлап алуы жиңүчеләрен кара-каршы сөйләшү һәм гариза бирүчеләрнең тәкъдим иткән документларын бердәм анализлау нигезендә, түбәндәге критерияләрне кулланып билгели:

Бизнес-планда күздә тоту:

I. Татарстан Республикасында авыл хужалыгының өстенлекле юнәлешләрен:

- а) ит, сөт терлекчелеге, атчылык - 10 балл;
- б) яшелчәчелек (ачык һәм ябык грунтта) - 9 балл;
- в) бөртекле һәм бөртекле-кузаклы культуралар үстерү - 9 балл;
- г) жимеш һәм жиләк культуралары үстерү - 8 балл;
- д) авыл хужалыгы кошчылыгы - 7 балл;
- е) бәрәңгечелек - 5 балл;
- ж) дуңгызчылык - 5 балл;
- з) сарыкчылык һәм кәжә үрчетү - 5 балл;
- к) балчылык - 2 балл;

II. Жирле халык өчен эш урыннары булдыру, проектның бизнес-планы белән каралган:

- а) 3 эш урыны: - 3 балл;
- б) 4 - 8 эш урыны: - 7 балл;
- в) 8 - 15 эш урыны: - 10 балл;

III. Хезмәт хакы дәрәжәсе:

- а) 1,0 дән 1,5 кадәр МРОТ - 5 балл;
- б) 1,5 тән күбрәк МРОТ - 10 балл;

IV. Авыл хужалыгында эш стажы булу:

- а) 3 - ел - 5 балл;
- б) 3-елдан артык - 10 балл;

V. Милкендә һәм (яки) куллану хокукында авыл хужалыгы билгеләнешендәге жир кишәрлеге булу:

- а) 5,0 га кадәр - 5 балл;
- б) 5,1 га.дан 50 га кадәр - 7 балл;
- в) 50 га.дан артык - 10 балл;

VI. КФХ житештерү объектларының торак пункттан ераклыгы:

- а) 1 км - 5 балл;
- б) 1 км артык - 10 балл;

VII. Милкендә авыл хужалыгы техникасы булу:

- а) 1 берәмлек - 5 балл;
- б) 2 һәм күбрәк - 10 балл;

VIII. Профессиональ белеме булу:

- а) урта-махсус авыл хужалыгы - 5 балл;
- б) югары авыл хужалыгы - 10 балл;

IX. Сорала торган дәүләт ярдәме суммасы:

- а) иң зур күләмнән 10 % ка әзерәк - 5 балл;
- б) иң зур күләмнән 10% тан азрак - 10 балл;

X. Жирле үзидарә органнарыннан, физик затлардан, жәмәгатьчелек оешмаларыннан тәкъдим итү хатлары булу:

- а) бер - 5 балл;
- б) ике һәм күберәк - 10 балл.

Иң күп мөмкин булган балл саны - 100. Проектны Конкурс комиссиясе каравына чыгару өчен 43 балл җыярга кирәк.

5.5. Конкурс комиссиясе карары конкурс комиссиясе составының 2/3 өлеше булганда гади күпчелек тавыш белән кабул ителә, конкурс комиссиясе утырышы беркетмәсе (алга таба – беркетмә) белән рәсмиләштерелә, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

конкурс комиссиясенең составы;

тавыш бирү нәтижәләре;

Конкурс сайлап алуы җиңүчеләре исеме;

һәр эшли башлаучы фермерга эшчәнлек юнәлешләрендә дәүләт ярдәме суммасы.

5.6. Беркетмә конкурс комиссиясе рәисе һәм сәркатибе тарафыннан имзалана. Беркетмәгә конкурс комиссиясе әгъзаларының тавыш бирү кәгазе теркәлә.

5.6.1. Беркетмә имзаланган көннән соң биш көн эчендә Министрлык Конкурс сайлап алуы нәтижәләрен раслау турында боерык чыгара;

5 көн эчендә Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының районнардагы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәләренә мәгълүматны конкурста катнашучыларга җиткерү өчен конкурс комиссиясе кабул иткән карар турында язма хәбәр юнәлдәрә.

5 көн эчендә конкурс сайлап алуы катнашучылары һәм җиңүчеләре турында мәгълүматны Министрлыкның <http://agro.tatarstan.ru/> рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыра.

6. Грантны һәм ярдәмне күчерү һәм кире кайтару тәртибе

6.1. Гаризалары конкурс сайлап алуында җиңгән эшли башлаучы фермерлар (алга таба – грант алуучылар) конкурс сайлап алуы нәтижәләре турында хәбәр алган көннән соң 5 эш көне эчендә Министрлыкка түбәндәге документларны тапшыралар:

а) Министрлык боерыгы белән расланган формада грант һәм (яки) ярдәм күләме турында хисап;

б) конкурс комиссиясе тарафыннан расланган юнәлешләр аралыгында чыгымнар планы;

в) Министрлык боерыгы белән расланган формада грант алуы анкетасы;

г) 8 нче кушымтага яраклы рәвештә КФХ үстерүгә грант һәм көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында килешү.

6.2. Конкурс комиссиясе сәркатибе грант һәм ярдәм бирүгә тәкъдим ителгән документларны аларның килү тәртибендә махсус журналга терки, аңа номер сугылырга, тегелергә, Министрлык мөһере белән расланырга тиеш. Теркәү язмасы үз эченә теркәү номерын һәм документларны кабул итү датасын алырга тиеш.

6.3. Документларны теркәү датасыннан соң 5 эш көне эчендә Министрлык керткән документларны тикшерә һәм грант һәм ярдәм күләме турында хисапларны һәм грант алучылар тарафыннан Нигезләмәнең 6.1. пункты нигезендә тәкъдим ителгән килешүләрне имзалый.

6.4. Грант алучыга грант бирүдән баш тарталар:

эгер Нигезләмәнең 6.1. пунктында каралган документлар пакеты тулы булмаса; Нигезләмәнең 6.1. пункты нигезендә бирелгән документларда күрсәтелгән белешмәләр, хисапларның гамәлдәге белешмәләр, хисапларга туры килмәве билгеле булса.

6.5. Грантны һәм (яки) ярдәмне эшли башлаучы фермерлар тарафыннан кредит учреждениеләрендә ачылган хисап счетларына күчерү өчен Министрлык Татарстан Республикасы Финанслар министрлыгының Казначылык департаментына түбәндәгеләрне юллай:

6.5.1. Конкурс комиссиясе утырышы беркетмәсен раслау турында Министрлык боерыгын;

6.5.2. һәр эшли башлаучы фермер буенча:

грант һәм (яки) ярдәм күләменә Нигезләмәнең 6.1. пунктындагы “а” һә “г” пунктчаларында күрсәтелгән хисабын һәм Нигезләмәнең 6.3. пункты нигезендә имзаланган грант бирү турында килешү күчермәсен.

6.6. Грант һәм ярдәм акчаларын максатчан файдалануны контрольдә тоту Министрлык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6.7. Грант һәм ярдәмне максатчан файдаланмау һәм (яки) аларны алу өчен дәрәс булмаган белешмәләр һәм документлар бирү фактлары билгеле булганда, грант һәм (яки) ярдәмнең бирелгән суммасы законнар нигезендә тиешле ТР һәм РФ бюджетларына кире кайтарылырга тиеш.

6.8. Кире кайтару Министрлык тикшерүе акты нигезендә гамәлгә ашырыла.

Грант һәм (яки) ярдәмне кире кайтару турында таләпләр билгеләнгән вакытта үтәлмәгән очракта кире кайтарту Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә мәжбүри рәвештә башкарыла.

17.07.12 № 121/2-14.

ТР АХАТМ боерыгы белән расланган
Ниезләмәгә 1 нче кушымта

КФХ үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм күрсәтү өчен крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча Ведомствоара конкурс комиссиясе составы

Әхмәтов Марат Готыф улы

Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары - авыл хужалыгы һәм азык-төлек министры, Конкурс комиссиясе рәисе

Якушкин Николай Михайлович

Татарстан Республикасы авыл хужалыгы һәм азык-төлек министры урынбасары, Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары

Жигһаншина Әнисә Азат кызы

Татарстан Республикасы авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрының
Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлеге 1 разрядлы белгече

Байтимеров Камияр Миҗаһит улы

Татарстан фермерлары һәм крестьян хужалыклары ассоциациясе рәисе

Гарифуллина Фәридә
Галимҗан кызы

Агросәнәгать комплексы хезмәткәрләре һөнәри берлеге Татарстан республика оешмасы рәисе

Молокин Александр Николаевич

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының
Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлеге житәкчесе,

Баскаков Николай Викторович

“Россельхозбанк” ААҖ Татарстан төбәк филиалының директор урынбасары (киләшү буенча)

Гобәйдуллина Фәйрүзә Газиз кызы

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының
Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлеге әйдәүче киңәшчесе

Угаров Алексей Владимирович

Инвестицияләр үсеше агентлыгының эшкуарлыкны үстерү идарәсе житәкчесе

(килешү буенча)

Зиннәтуллин Ришат Рифкат улы

Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгының Инфраструктура үсеше идарәсе инфраструктура үсеше бүлеге житәкчесе (килешү буенча)

Мөхәмәтгалиев Фәрит
Нургали улы

Казан дәүләт аграр университетының икътисад һәм менеджмент институты директоры (килешү буенча)

Хафизова Элеонора Борисовна

Агробизнес кадрларын яңадан әзерләү Татарстан институтының укыту-методик эш буенча проректоры (килешү буенча)

Галлиев Рәшит Якуп улы

Лаеш муниципаль районының “Таң” крестьян (фермер) хужалыгы башлыгы (килешү буенча)

Мөбәрәкжанов Илнур Фәрит улы

Саба муниципаль районының “Умырзая” житештерүче-сатучы авыл хужалыгы житештерүе кооперативы рәисе (килешү буенча)

Котдусов Гәбделәхмәт
Гәбтеләхәт улы

Биектау муниципаль районы крестьян (фермер) хужалыгы башлыгы (килешү буенча)”

Катнашучы анкетасы (Мөгълүмат кэгазе)

№	Күрсэткеч исеме	Гариза бирүче мөгълүматлары
1.	КФХ тулы исеме, Ф.И.Ә.и.	
2.	ИНН	
3.	ОГРИП (ОГРН)	
4.	ОКВЭД буенча эшчәнлек төре	
5.	Туу датасы	
6.	Гамэлдэге адресы (эшчәнлекне чынбарлыкта гамэлгә ашыру урыны)	
7.	Юридик адресы (тору урыны)	
8.	Хәрби хезмәткә мөнәсәбәте: а) хәрби йөкләмәле (хәрби билет № _____) б) хәрби йөкләмәле түгел	
9.	КФХ дәүләт теркәвенә алу көне һәм урыны	
10.	Авыл хужалыгында эшләү стажы	
11.	Грант алганга кадәр КФХ эгъзалары һәм хезмәткәрләре, язарга: барлыгы, шул исәптән а) кфх башлыгы, б) кфх эгъзалары, в) жәлеп ителүче хезмәткәрләр	
12.	Грант алганга кадәр КФХ активлары суммасы (милек белән идарә итү) жир кишәрлеге (га), (хокукын күрсәтергә) - күчемсез милек (торак булмаган бина) күчемсез милек (торак урыны, КФХ урнашу урыны буенча торак булу-булмау) - транспорт чаралары, - авыл хужалыгы хайваннары, - жиһазлар	
13.	Уртача айлык -керем (хезмәт хакы;кертөмнәр буенча %; дивидендлар, аренда түләвеннән һәм башкалар -чыгым (кредит, заем, салымнар, арендау түлүүләре)	
14.	Тәрбиясендә булган затлар саны	

Житәкче

имза

МУ (имзаны аңлату)

Бизнес-планның тәкъдим ителә торган формасы

Титул бите

1. Резюме (проект турында кыскачы мәгълүмат)

Крестьян (фермер) хужалыгы турында топ мәгълүмат:

КФХның тулы исеме:

Гмәлдәге адресы:

Элемтә телефоны:

К(Ф)Х башлыгының кыскача резюмесы:

Фамилиясе, исеме, әтисе исеме:

Туу датасы:

Белеме:

Паспорт мәгълүматлары:

К(Ф)Х эшқуарлык эшчәнлегенең топ төре:

2. Проект тасвирламасы:

Проектның максаты;

Эшчәнлек алып бару территориясе ;

Проектның социаль – икътисадый әһәмияте;

Бина, жир кишәрлеге мәйданы;

Арендалау, аена 1 кв. метр өчен аренда бәясе.

Житештерелә торган продукция, эшләр, хезмәт күрсәтүләр ассортименты (1

таб.)

1 таблица

т/б №	Исеме

Төп кулланучылар;

Салым түләү системасы төре.

3. Проектның финанс структурасы

2 нче таблица

Чыгымнар планы (бер тапкыр чыгымнар)

мең сум.

т/б №	Товар, күрсәтелә торган хезмәт, башкарыла торган эшләр исеме	Саны	Берәмлек очен бәясе	Гомуми бәясе	Хисабына бәясен түләү (финанслау чыганаclarы)		
					Грант (яки бер тапкыр бирелә)	Үз чаралары	Заем чаралары
1	2			3	4	5	6
I. Крестьян (фермер) хужалыгын төзү һәм үстерү белән бәйлә чыгымнар							
1.							
...							
	I бүлек буенча						
II. Крестьян (фермер) хужалыгын көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бәйлә чыгымнар							
1.							
...							
	II бүлек буенча						
	Чыгымнар планы буенча барысы						

3 таблица

Тотылганнар (проектны гамәлгә ашыру вакытында еллар буенча)

т/б №	Исеме	Суммасы, сумнарда				
		2012	2013	2014	2015	2016
	Чимал (запас өлешләр, азыklar һ.б.)					
	Коммуналь түләүләр: -электр энергиясе -су белән тәмин итү -жылылык энергиясе -газлаштыру -канализация					
	Хезмәт хакы					
	Даими эш урыннары саны, данә					

	Арендалау					
	Салым күчерүүләр					
	Пенсия Фондына күчерүүләр					
	Бүтән чыгымнар					
	Барысы:					

4 нче таблица

**Житештерү һәм гамәлгә ашыру планы (проектның һәр елына)
Үсемлекчелек**

т/б “	Продукция исеме	Мәйдан, гектар	Уңышлык, центнер/га	Тулаем жыем, тонна	Товар продукциясе күләме	Бәясе, мең сум/тонна	Мең сумны гамәлгә ашырудан
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
	Барысы:						

5 нче таблица

Терлекчелек (проектның һәр елына)

т/б №	Продукция исеме	Терлек башы, баш	Савым/артым, кило	Тулаем продукция	Товар продукциясе күләме	Бәясе, мең сум/тонна	Мең сумны гамәлгә ашырудан керем
1.							
2.							
3.							
	Барысы:						

Әгәр эшли башлаучы фермер хезмәтләр күрсәтергә яки нинди булса да эшләр башкарырга планлаштыра икән, аларны гамәлгә ашырудан керемне исәпләүне 4,5 таблицаларга туры клә торган рәвештә башкарырга кирәк.

6 нчы таблица

Эшчәнлек юнәлешләре буенча гамәлгә ашырудан керем (проектны гамәлгә ашыру вакытында еллар буенча)

Исеме	Суммасы				
	201	201	201	201	201
Барысы:					

**Проектны гамэлгэ ашыру вакытында эшкуарлык эшчэнлегенең төп
финанс-икътисадый күрсәткечләре динамикасы**

т/б №	Исеме	Суммасы, сум
1.	Грант суммасы	
2.	Үз чаралары	
3.	Заем чаралары	
4.	Проект көченә чыкканга кадәр гамэлгэ ашырудан булган керем	
5.	Проект көченә чыкканнан соң гамэлгэ ашырудан булган керем	
6.	Төп кирәк-яракларны сатып алуга чыгымнар	
7.	Житештерүгә һәм гамэлгэ ашыруга тотылганнар	
8.	Чыгымнар барысы	
9.	Керем	
10.	Рентабельлелек	

ИЭ - Крестьян (фермер)
хужалыгы башлыгы

Имза, мөһер

Ф.И.Ә.и.

17.07.14 № 121/2-14.

ТР АХАТМ боерыгы белэн расланган
Нигезлэмэгэ 5 нче кушымта

РАСЛЫЙМ:

_____/_____/_____
Конкурс комиссиясе рәйсе
_____ 201_ ел

Грант һәм ярдәминнән файдалану юнәлешләренең чыгымнары планы:

г/б №	Грант һәм ярдәминнән файдалану юнәлешләрене	Саны (берәмле к, гектар, данә)	Бәясә (сум)	Гомуми сумма (сум)		
				Барлы гы	шул исәптән	
					грант	Ярдәм
1	КФХ төзүгә һәм үстерүгә грант				х	
1	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрден жир кишәрлеге сатып алу					
2	Авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын төзү өчен проект документларын эшләү (шифрны ачырга)					
3	Авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын, урыннарын, өстәмә корылмаларны, инженер челтәрләрен, киртэләрне һәм төзелмәләрен сатып алу, төзү, ремонтлау һәм яңадан төзү, шулай ук аларны теркәү (шифрны ачырга)					
4	Авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау объектларына алып килә торган юлларны һәм керү юлларын төзү (шифрны ачырга)					
5	Авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын, урыннарын, өстәмә корылмаларны һәм төзелмәләрен инженер челтәрләренә - электр, су, газ һәм жылылык челтәрләренә, юл					

	инфраструктурасына тоташтыру (шифрны ачырга)						
6	Авыл хужалыгы хайваннарын сатып алу (шифрны ачырга)						
7	Авыл хужалыгы техникасын һәм инвентарен, йөк автомобиле транспортын, авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм эшкәртү өчен жиһазлар сатып алу (язып чыгарга)						
8	Күпьяллык үсемлекләр утырту өчен орлыклар һәм утырту материалларны сатып алу (шифрны ачырга)						
9	Ашлама һәм агулы химикатлар сатып алу (шифрны ачырга)						
II	Көнкүреш кирәк-яраклары белән жиһазландыруга бер тапкыр ярдәм					x	
1	Үз торагыңны сатып алу, төзү һәм ремонтлау, шул исәптән аны сатып алу өчен жәлеп ителгән банк кредитлары (ипотека) буенча төп сумманы һәм процентларын каплау (шифрны ачырга)						
2	Бер йөк-пассажир автомобиле сатып алу (шифрны ачырга)						
3	Йорт жиһазлары, көнкүреш техникасы предметларын, компьютерлар, элемтә чаралары, электр һәм газ плитәләре, инженер жиһазлары, су чистарту өчен жайланмалар, көнкүрештөгә су, жылылык һәм газ жайланмалары, септиклар, су китерү һәм су чыгару жайланмаларын сатып алу һәм алып кайту (шифрны ачырга)						
4	Торакны газ һәм электр челтәрләренә, элемтә челтәрләренә, интернетка, су үткәргеченә һәм канализациягә тоташтыру (шифрны ачырга)						

* Чыгымнар планына грант һәм ярдәм суммасы соралган юнәлешләрне генә кертергә

Чыгымнар планын конкурс комиссиясе белән килешсез үзгәртү рөхсәт ителми.

Крестьян (фермер) хужалыгы башлыгы _____

(фамилиясе, исеме, әтисе исеме)

_____ (имза, мөһер)

**Шәхси мәгълүматларны эшкәртүгә
РИЗАЛЫК**

Мин _____,
(фамилиясе, исеме, әтисе исеме)

№ _____,
(шәхесне таныкларчы документ, кайда, кем тарафынан һәм кайчан бирелгән)

_____ адресы буенча
теркәлгән,

_____ гамәлдә _____ адресы
буенча яшәүче

420014, Казан шәһ., Федосеевская ур., 36 йорт адресы буенча теркәлгән
Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгына (алга
таба - оператор) үземнең шәхси мәгълүматларымны эшкәртүгә түбәндәге
шартларда рөхсәт бирәм:

1. Оператор минем шәхси мәгълүматларымны эшкәртүне бары тик
“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга
булышу” программасында катнашу максатларында гына гамәлгә ашыра ала.

2. Операторга эшкәртүгә бирелә торган шәхси мәгълүматлар исемлегә:
фамилия, исем, әтисе исеме, туу датасы, паспорт мәгълүматлары, элемтә
телефоны (өй, кәрәзле, эш телефоннары), гамәлдәге торы адресы, теркәлү
адресы, торы урыны.

3. Оператор тарафыннан минем шәхси мәгълүматларымны эшкәртүгә,
ягъни шул исәптән түбәндәге гамәлләрне кылырга рөхсәт бирәм: эшкәртүгә
(шәхси мәгълүматларны жью, системалаштыру, туплау, саклау, тәгаенләү
(яңарту, үзгәртү), куллану, шәхси үзенчәлекләрен бетерү, блок кую, шәхси
мәгълүматларны юк итү), шул вакытта югарыда күрсәтелгән мәгълүматны
эшкәртү ысулларының гомуми тасвирламасы “Шәхси мәгълүматлар турында”
2006 елның 27 июлендәге 152-ФЗ номерлы Федераль законда китерелгән,
шулай ук законда билгеләнгән очракларда мондый мәгълүматны өченче
затларга бирергә.

4. Әлеге ризалык срогы билгеләнмәгән кадәр гамәлдә була.

“Шәхси мәгълүматлар турында” 2006 елның 27 июлендәге 152-ФЗ
номерлы Федераль закон нигезләмәләре белән таныш булуымны, шәхси
мәгълүматларны яклау өлкәсендә хокуклар һәм бурычлар миңа аңлатылуын
раслыйм.

_____ (имза)

_____ (фамилиясе, исеме, әтисе исеме)

“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга
булышу” программасы буенча сайлап алу конкурсында катнашуга документлар
ИСЕМЛЕГЕ

1. _____ биттә.
2. _____ биттә.
3. _____ биттә.
4. _____ биттә.
5. _____ биттә.
6. _____ биттә.
7. _____ биттә.
8. _____ биттә.
9. _____ биттә.
10. _____ биттә.
11. _____ биттә.
12. _____ биттә.
13. _____ биттә.
14. _____ биттә.
15. _____ биттә.
16. _____ биттә.
17. _____ биттә.
18. _____ биттә.

_____
_____
ел.

« _____ » _____ 201_

(гаризаны бирү датасы)

Гариза бирүченең фамилиясе,
исеме, әтисе исеме, имзасы,
мөһере

элементә телефоны номеры:

_____

_____
_____
ел.

« _____ » _____ 201_

(гаризаны кабул итү датасы)

гаризаны кабул иткән
министрлык вәкиленең фамилиясе,
исеме, әтисе исеме, вазыйфасы,

*2 данәдә төзелә

17.07.14 № 121/2-14

ТР АХhАТМ боерыгы белән
расланган Нигезләмәгә 8 нче
кушымта

КФХ башлыгы – крестьян (фермерском) хужалыгы
(ф.И.Ә.и. тулысынча) (исеме)

_____ муниципаль районы _____ авыл жирлеге буенча

(исеме)

«   »   20   ел торышына

техника һәм жиһазлар, терлек башы һәм кошлар булутурында белешмә

т/б №	Күрсәткечләр	Үлчәү берәмле	Саны
1	Эре мөгезле терлек башы – барлыгы, шул исәптән	гол.	
2	Сыерлар	баш	
3	Атлар	баш	
	Шул исәптән алашалар	баш	
4	Дунгызлар саны – барлыгы, шул исәптән	баш	
	Ана дунгыз	баш	
5	Сарыклар саны - барлыгы, шул исәптән	баш	
	Ана сарык	баш	
7	Кәжәләр саны - барлыгы, шул исәптән	баш	
	Ана кәжә	баш	
8	Бал кортлары оялары	оялар	
9	Кошлар саны, шул исәптән төрләре буенча язарга	баш	
10	Техника булу (төрләре һәм маркалары буенча язарга)	Данә.	
11	Милкендә (файдалану хокукында) авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр булу	га	

_____

Авыл жирлеге башлыгы Ф.И.Ә.и.

имза, мөһер

«   »   _____ 20 ел.
(белешмә биру датасы)

17.07.12 № 121/2-кп

ТР АХАТМ боерыгы белән
расланган Нигезләмәгә 9 нчы
кушымта

“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга
булышу” программасы буенча КФХ үстерүгә грант һәм (яки) көнкүреш
кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында
шартнамә

№ _____

201 _____ елның _____

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы
исеменнән, алга таба “Грант бирүче” дип йөртеләчәк, Татарстан Республикасы
Министрлар Кабинетының “Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм
азык-төлек министрлыгы мәсьәләләре” 2005 елның 6 июлендәге 316 номерлы
карары белән расланган Нигезләмә нигезендә эш йөртүче Татарстан Республикасы
Премьер-министры урынбасары - Татарстан Республикасы авыл хужалыгы һәм
азык-төлек министры Әхмәтов Марат Гата улы, бер яктан, һәм крестьян (фермер)
хужалыгы башлыгы

(КФХ исеме һәм Ф.И.Ә.и.)

« _____ » _____ 201_ елдагы № _____ дөүләт теркәвенә
алу турында таныклык нигезендә эш итүче , алга таба “Грант алучы” дип
йөртеләчәк, икенче яктан, икесе бергә “Яклар” дип йөртеләләр, конкурс үткөрү
нәтижәләре буенча (конкурс комиссиясе утырышының 2014 елның “ _____ ”
№ _____ беркетмәсе, бюджет акчаларын бүлөп бирү турында
Грант бирүченең 2014 елның “ _____ ” № _____ боерыгы)
“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга
булышу” программасы буенча КФХ үстерүгә грант һәм (яки) көнкүреш
кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү турында шартнамә (алга
таба – шартнамә) төзеделәр:

1. Шартнамә предметы

1.1. Грант

бирүче

Грант

алучыга

(грант һәм ярдәмне чыгымнар планы буенча файдалану юнәлешләре)

өчен КФХ үстерүгә грант һәм (яки) көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә
бер тапкыр ярдәм бирә.

1.2. Грант алучы грант һәм (яки) ярдәмне конкурс комиссиясе тарафыннан
расланган чыгымнар планы нигезендә файдаланырга йөкләмә ала.

1.3. Грант һәм (яки) бер тапкыр ярдәм суммасы Грант бирүче тарафыннан
Грант алучының хисап санына күчерелә һәм

(сумма саннар белән)

(_____)

(сумма язмача)

сум тәшкил итә, шул исәптән грантның суммасы

(сумма саннар белән)

_____) сум.

(сумма язмача)

2. Грант бирүченең хокуклары һәм бурычлары

Грант бирүче:

2.1. Грант алучы тарафыннан аңа әлеге Шартнамә нигезендә йөкләнгән бурычларның үтәлешен тикшереп тора;

2.2. Грант алучыдан проектны гамәлгә ашыруга кагылышлы финанс һәм беренчел хисап документларын соратып ала;

2.3. Бары тик проектны гамәлгә ашыру очен грант һәм (яки) ярдәм чыгымнарын раслау өчен Грант алучы тарафыннан тапшырылган документларны, шулай ук проектның чынбарлыкта гамәлгә ашырылуын тикшерә;

2.4. Проектныңгамәлдә тормышкаашырылуын Гран алучы янына барып тикшерә.

2.5. Грант алучыга карата Россия Федерациясе законнары һәм Шартнамә белән каралган гамәлләр башкара, алар республика программасын бозуларны бетерү һәм үтәлешен тәэмин итү.

2.6. Грант һәм (яки) ярдәм суммасын түләүне акча чараларын Грант алучыга күчерү юлы белән финанслау лимитлары булган шартларда әлеге Шартнамәне төзү моментыннан соң 5 эш көненнән дә соңга кlmыйча гамәлгә ашыра.

3. Грант алучыны хокуклары һәм бурычлары

3.1. Грант алучы квартал саен Грант бирүчегә КФХ үстерүгә грант һәм (яки) көнкүреш кирәк-яраклары белән тәэмин итүгә бер тапкыр ярдәм акчаларын максатчан файдалану турында хисап бирә, аерым алганда:

3.1.1. Шартнамәгә кушымта нигезендә грант һәм (яки) ярдәм акчаларын файдалану турында хисаплар һәм Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы боерыгы белән расланган форма буенча хисаплар;

3.1.2. Хисаплар Грант алучы алучы имзасы һәм мөһере белән таныкланырга тиеш.

Язмача хисапка теркәлгән хисап документлары грант һәм ярдәм акчаларын үз вакытында һәм максатчан файдалануны раслыйлар һәм тиешле рәвештә формалаштырылырга тиешләр (ягъни зарур реквизитлары, белешмәләре һәм тиешле формасы булырга тиеш). Россия Федерациясе законнары нигезендә раслаучы документлар дип танылган документлар хисап документлары булып торалар (банк тамгасы белән түләү йөкләмәләре, накладнойлар, хисап-белешмәләр, килешүләр күчермәләре һ.б.).

Грант һәм (яки) ярдәм суммасын биналар, урыннар төзү (реконструкцияләү)

өчен файдаланганда төзелеш тәмамланганнан соң һәм төзелеше тәмамланган объектны файдалануга кабул иткәндә Грант алучы 2-КС формасы һәм 3-КС формасы буенча өстәмә хисаплар тапшыра.

3.1.3. Грант алучы йөкләмлә ала:

грант һәм ярдәм суммасын акчалар аның счета килгән көннән соң 12 ай эчедә файдаланырга һәм грант хисабына сатып алынган мөлкәтне бары тик хужалыкны үстерүгә файдаланырга;

өчтән дә ким булмаган эш урыны булдырырга;

биш елдан да ким булмаган вакыт эшчәнлек алып барырга;

чыгымнар планы нигезендә һәр исеме (статьясы) буенча 10 проценттан ким булмаган өлешен жәлеп ителгән чаралар хисабына түлэргә.

3.1.4. Дәүләт ярдәмен файдалану нәтижәләре буенча Грант бирүче һәм Грант алучы расланган форма буенча куллану акты төзиләр.

3.1.5. Грант алучы (эшли башлаучы фермер) крестьян (фермер) хужалыгы эшчәнлеген КФХ төзүгә грант алганнан соң биш елдан да ким булмаган вакытта гамәлгә ашыра.

3.1.6. Грант алучы бүлеп бирелә торган грантны расланган чыгымнар планы нигезендә максатчан файдалануны тәэмин итә.

3.1.7. Грант алучы грант һәм (яки) ярдәмне, счетка килгәннән соң 12 ай эчендә тота.

3.1.8. Грант хисабына сатып алынган активлар эшли башлаучыга фермерга теркәлергә һәм муниципаль район территориясендә кулланылырга тиеш.

3.1.9. Грант алучы (эшли башлаучы фермер) тарафыннан грант хисабына алынган мөлкәт грант алган көннән башлап 10 ел дәвамында сатылырга, бүлөк ителергә, арендага тапшырылырга, башка затлар файдалануына бирелергә, алмаштырылырга яки пай, кертем рәвешендә кертелергә яисә Россия Федерациясе законнары нигезендә башка төрле тартып алынырга тиеш түгел.

3.1.10. Грант алучы (КФХ урнашкан урында яшәмәгән очракта) чикләрендә КФХ урнашкан муниципаль районның авыл жирлегенә даими яшәү урынына күчәргә йөкләмә ала.

4. Якларның жаваплылыгы

Яклар үзләренең бурычлары буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә жавап тоталар.

4.1. Грантны һәм бер тапкыр ярдәмне Шартнамәдә каралмаган максатларда файдалану гамәлдәге законнар нигезендә жаваплылыкка китерә. Бюджет чараларын максатчан файдаланмау очракларында алар тулысы белән Россия Федерациясе бюджет системасының тиешле бюджетларына кире кайтарылырга тиеш.

4.2. 4.3. Әлеге Шартнамәне тормышка ашыру барышында килеп туган каршылыклар Яклар арасында сөйләшүләр юлы белән хәл ителергә тиеш.

Каршылыкларны сөйләшүләр юлы белән хәл итү мөмкин булмаган очракта алар законнарда билгеләнгән тәртиптә хәл ителергә тиеш.

4.4. Форс-мажор шартлар килеп туган, Шартнамә бурычларын үтәүгә каршы тора торган тыю яисә чикләү чаралары кертелгәндә Яклар Шартнамәне үтәмәгән өчен жаваплылыктан азат ителәләр.

Санап кителгән шартлар килеп туган очракта Яклар сөйләшүләр үткәрә һәм Шартнамә шартларына үзгәрешләр кертә.

5. Гамәлдә булу вакыты

5.1. Шартнамә аңа имза куелган моменттан көченә керә һәм 5 ел гамәлдә була.

5.2. Шартнамәгә барлык үзгәрешләр һәм өстәмәләр Якларның уртак килешүе буенча аңа язма рәвештә төзелгән, Яклар имза куйган өстәмә Шартнамәне рәсмиләштерү юлы белән кертелә.

5.3. Шартнамә берьяклы тәртиптә түбәндәге очракларда таркатылырга мөмкин :

Грант алучы тарафыннан грантны һәм (яки) бер тапкыр ярдәмне куллану һәм Шартнамә йөкләмәләре турында хисапның бирелмәве яки тулы булмаган күләмдә бирелүе;

хисап документларын тикшергәндә белешмәләрнең Грант алучы тарафыннан махсус дәрәс түгел итеп язылганлыгы билгеле булу;

бюджет чаралары максатчан файдаланылмавы билгеле булу;

Шартнамә төзелгән көннән соң 90 календарь көне эчендә проект тормышка ашырылмаган очракта һәм моңа сәбәпләр булмаганда.

6. Йомгаклау нигезләмәләре

6. Шартнамә ике нөсхәдә төзелде, алар тигез юридик көчкә ия, һәр як очен берәр нөсхә.

7. Якларның реквизитлары һәм имзалары

Грант бирүче:

Татарстан Республикасы Авыл
хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы
420014, Россия, Татарстан

Республикасы,

Казан ш., Федосеевская ур., 36 йорт
р/с 40201810900000000002 в ГРКЦ НБ
РТ банка России БИК 04205001

УФК по РТ (Минсельхозпрод РТ-л/сч.
ЛБ 007090001 Apparata МСХиП РТ)

ИНН 1654019555

КПП 165501001

ОГРН 1021602854580

Татарстан Республикасы

Премьер-министры урынбасары —

Татарстан Республикасы авыл
хужалыгы һәм азык-төлек министры
Әхмәтов М.Г.

(имза, мөһер)

201_ ел

Грант алучы:

(КФХ исеме)

яшәү адресы: _____

теркәлү адресы: _____

Паспорт: серия _____, № _____

бирелгән

20_ ел

ИНН _____

ОГРН _____

хисап сәтеы

банкта _____

корреспондент

сәтеы _____

(имзв, мөһер)

(фамилиясе, исеме, әтисе исеме)

201_ ел

№ _____

КФХ үстерүгә грантлар һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тәмин итүгә бер тапкыр ярдәм күрсәтү өчен крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча Ведомствоара конкурс комиссиясе составы

Әхмәтов Марат Готыф улы	Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары - авыл хужалыгы һәм азык-төлек министры, Конкурс комиссиясе рәисе
Якушкин Николай Михайлович	Татарстан Республикасы авыл хужалыгы һәм азык-төлек министры урынбасары, Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары
Жигһаншина Әнисә Азат кызы	Татарстан Республикасы авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрының Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлегә 1 разрядлы белгече
Байтимеров Камияр Миҗаһит улы	Татарстан фермерлары һәм крестьян хужалыклары ассоциациясе рәисе
Гарифуллина Фәридә Галимжан кызы	Агросәнәгать комплексы хезмәткәрләре һөнәри берлеге Татарстан республика оешмасы рәисе
Молокин Александр Николаевич	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлегә житәкчесе,
Баскаков Николай Викторович	“Россельхозбанк” ААҖ Татарстан төбәк филиалының директор урынбасары (киләшү буенча)
Гобәйдуллина Фәйрүзә Газиз кызы	Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлегә әйдәүче киңәшчесе
Угаров Алексей Владимирович	Инвестицияләр үсеше агентлыгының эшкуарлыкны үстерү идарәсе житәкчесе (киләшү буенча)

Зиннәтуллин Ришат Рифкат улы	Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгының Инфраструктура үсеш идарәсе инфраструктура үсеш бүлеге житәкчесе (киләшү буенча)
Мөхәмәтгалиев Фәрит Нурғали улы	Казан дәүләт аграр университетының икътисад һәм менеджмент институты директоры (киләшү буенча)
Хафизова Элеонора Борисовна	Агробизнес кадрларын яңадан әзерләү Татарстан институтының укыту-методик эш буенча проректоры (киләшү буенча)
Галлиев Рәшит Якуп улы	Лаеш муниципаль районының “Таң” крестьян (фермер) хужалыгы башлыгы (киләшү буенча)
Мөбәрәкжанов Илнур Фәрит улы	Саба муниципаль районының “Умырзая” житештерүче-сатучы авыл хужалыгы житештерүе кооперативы рәисе (киләшү буенча)
Котдусов Гәбделәхмәт Гәбтеләхәт улы	Биектау муниципаль районы крестьян (фермер) хужалыгы башлыгы (киләшү буенча)”

2012 елда конкурс сайлап алуы үткәрү турында белдерү

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасында катнашучылар - крестьян (фермер) хужалыкларын конкурс сайлап алуының беренче этабын үткәрү турында игълан итә.

Конкурс сайлап алуында катнашу өчен гаризалар бирү урыны һәм сроклары

Гаризаларны һәм документларны кабул итү Министрлык тарафыннан 420014, Татарстан Республикасы, Казан ш., Федосеевская ур., 36 йорт, 3 кат, 307 к. адресы буенча кабул ителә.

Документлар һәм гаризалар 20 кон дәвамында 2012 елның 18 июленнән алып 6 августына кадәр кабул ителә.

Кабул итү эш көннәрендә 9.00 дан 11.00 сәгатькә һәм 13.00 дан 15.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Крестьян (фермер) хужалыкларын – Программа катнашучыларын сайлап алу буенча конкурс комиссиясе утырышы

Крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча конкурс комиссиясе утырышы, КФХ башлыкларын чакырып, гаризалар һәм документлар кабул итү тәмамланганның соң 10 ынчы көннән башлап 15 енче көнгә кадәр Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек Министрлыгының Казан ш., Федосеевская ур., 36 йорт, 3 кат, 321 бүлмә (утырышлар залы) адресы буенча урнашкан бинасында үткәрелә.

Конкурс сайлап алуында катнашу рөхсәт ителгән программада катнашучыларны тыңлау графигы “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, Министрлыкның <http://agro.tatarstan.ru/> рәсми сайтында урнаштырыла – бүлек - /мәгълүмат-консультация үзәге/, алга таба бүлекчә - /“2012-2014 елларга эшли башлаучы фермерларга булышу”.

Конкурс предметы

“2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасын тормышка ашыру кысаларында дәүләт ярдәме түбәндәге юнәлешләр буенча башкарылачак:

- ит һәм сөт терлекчелеге;
- атчылык, сарыкчылык һәм кәжә үрчетү;
- дунгызчылык;

авыл хужалыгы кошчылыгы;

балчылык;

бөртекле һәм бөртекле-кузаклы культуралар житештерү;

бәрәңгечелек;

яшелчәчелек (ачык һәм ябык грунтта);

жимеш һәм жиләк культураларын үстерү.

Грантны файдалану юнәлешләре:

авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдән жир кишәрлекләре сатып алу;

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын, урыннарын төзү (реконструкцияләү) өчен проект документларын эшләү;

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын, урыннарын, өстәмә корылмаларны, инженер челтәрләрен, киртәләрне һәм төзелмәләрне сатып алу, төзү, ремонтлау һәм яңадан төзү, шулай ук аларны теркәү;

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау объектларына алып килә торган юлларны һәм керү юлларын төзү;

авыл хужалыгы терлекләрен тоту, авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү өчен кирәк булган житештерү һәм саклау биналарын, урыннарын, өстәмә корылмаларны һәм төзелмәләрне инженер челтәрләренә - электр, су, газ һәм жылылык челтәрләренә, юл инфраструктурасына тоташтыру;

авыл хужалыгы хайваннарын сатып алу;

авыл хужалыгы техникасын һәм инвентарен, йөк автомобиле транспортын, авыл хужалыгы продукциясен житештерү һәм эшкәртү өчен жиһазлар сатып алу;

күпьяеллык үсемлекләр утырту өчен орлыклар һәм утырту материалларны сатып алу;

ашлама һәм агулы химикатлар сатып алу.

Элемтә телефоннары

Жиһаншина Әнисә Азат кызы, тел: (843) 221 76 88 доб. 88 44; (843) 221 76 85.

КФХ үстерүгә грант һәм эшли башлаучы фермерны көнкүреш кирәк-яраклары белән тээмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирүгә крестьян (фермер) хужалыкларын сайлап алу буенча Ведомствоара конкурс комиссиясе каршындагы Эксперт советы турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Крестьян (фермер) хужалыкларын (алга таба –КФХ) үстерүгә грант һәм эшли башлаучы фермерларны көнкүреш кирәк-яраклары белән тээмин итүгә бер тапкыр ярдәм бирү өчен КФХ сайлап алу буенча Ведомствоара конкурс комиссиясе каршындагы Эксперт советы (алга таба – Эксперт советы) “2012-2014 елларга Татарстан Республикасында эшли башлаучы фермерларга булышу” ведомство программасы (алга таба – Программа) буенча конкурс сайлап алуына тәкъдим ителә торган гаризаларга эксперт бәяләве үткәру өчен төзелә.

1.2. Эксперт советы сайлап алу буенча ачык конкурс үткәру вакытында төзелә һәм гамәлдә була. Эксперт советы эшчәнлегә тәртибе әлегә Нигезләмә белән билгеләнә.

II. Эксперт советы вәкаләтләре

2.1. Эксперт советы билгеләнгән эшчәнлек өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләргә гамәлгә ашыра:

- 1) Нигезләмәдә билгеләнгән критерияләргә һәрберсе буенча гаризаларга эксперт бәяләве үткәру;
- 2) конкурс комиссиясе утырышына кадәр 2 эш көненнән дә соңга калмыйча конкурс комиссиясенә эксперт бәяләве нәтижәләрен юллай.

2.2. Эксперт советы карарлары киңәш итү характерында була.

III. Эксперт советы составы

3.1. Эксперт советы составы Эксперт советы рәисеннән, сәркатибеннән һәм әгъзаларыннан гыйбарәт. Эксперт советы Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы белгечләреннән (алга таба – Министрлык), фермерлар ассоциацияләре вәкилләреннән формалаша.

Эксперт советының гомуми составы саны 7 кешедән азрак һәм 23 кешедән күберәк булмаска биеш, шул ук вакытта Эксперт советы әгъзалары саны так булырга тиеш.

3.2. Эксперт советы рәисе Эксперт советына йөкләнгән бурычлар үтәләше өчен шәхси жаваплылык тотта.

3.3. Эксперт советы әгъза Эксперт советы рәисе исеменә үз карары турында язмача гариза юнәлдәреп, Эксперт советы составыннан чыгарга хокуклы.

3.4. Эксперт советы составына үзшәрешләр Министрлык һәм Эксперт советы

рәйсе башлангычы белән кертеләләр

IV. Эксперт советы эшен оештыру

4.1. Гаризаларны кабул итү һәм гаризаларга эксперт бәяләве үткөрү тәртибе.

4.1.1. Эксперт советы рәйсе конкурс комиссиясе җаваплы сәркатибеннән конкурска килгән гаризаларның гомуми күләме турында мәгълүмат ала һәм аларны эшкәртү тәртибен килештерә.

4.1.2. Эксперт советы әгъзалары конкурс документларында билгеләнгән критерияләр буенча һәр гаризага эксперт бәяләве үткәрәләр һәм теркәлгән форма буенча эксперт бәяләмәсе әзерлиләр;

4.1.3. Эксперт советы әгъзалары эксперт бәяләве өчен материаллар алган көннән соң өч эш көненнән дә соңга калмыйча Эксперт советы сәркатибенә тутырылган эксперт кәгазьләрен юллыйлар

4.1.4. Билгеләнгән срокта сәркатип тарафыннан тутырылган эксперт кәгазьләре алынмаган очракта Эксперт советы рәйсе беркетмәдә чагылыш таба торган йомгаклау эксперт бәяләвен әзерләгәндә әлеге бәяләмәләренә исәпкә алмаска хокуклы.

4.1.5. Жыелма эксперт бәяләвен исәпләү һәр гариза буенча җаваплы сәркатип тарафыннан эксперт бәяләмәләрен алган көннән соң ике эш көненнән дә соңга калмыйча башкарыла.

4.1.6. Эксперт советы рәйсе җаваплы сәркатиптән жыелма эксперт бәяләвен алганнан соң ике эш көненнән дә соңга калмыйча йомгаклау эксперт бәяләвен хисаплау һәм һәр конкурс гаризасы буенча уйланылган бәяләүләр берлеген үз эченә алган эксперт бәяләмәсен әзерли, ул конкурс комиссиясенә юллана.

4.2. Эксперт советы утырышларын үткөрү тәртибе:

4.2.1. Эксперт советы утырышы кабул ителгән гаризаларның гомуми күләмен исәпкә алып зарур булган саен үткәрелә.

4.2.1. Эксперт советы утырышларын рәйс яки (ул булмаганда) рәйс урынбасары үткәрә.

4.2.3. Рәйс яки (ул булмаганда) рәйс урынбасары Эксперт советын үткөрү вакытын һәм урынын билгели, шулай ук Эксперт советы утырышы көн тәртибен раслый, утырыш беркетмәсен имзалый.

Утырышка чакыруны Эксперт советы сәркатибе гамәлгә ашыра. Эксперт советын үткөрү вакыты һәм урыны турында мәгълүмат, шулай ук утырышның көн тәртибе Эксперт советы әгъзаларына утырыш датасына кадәр ике көннән дә соңга калмый биреләләр.

4.2.4. Эксперт советы утырышы анда Эксперт советы әгъзаларының яртысыннан артыгы килгән очракта хокуклы дип санала. Эксперт советы әгъзалары утырышта карап тикшерелә торган мәсьәләләр турында фикер алышканда тигез

хокукларга ия.

4.2.5. советы карарлары утырышта катнашучы Эксперт советы эгъзаларының гади күпчелек тавышы белән кабул ителәләр. Тавышлар тигез булганда рәис яки (ул булмаганда) рәис урынбасары тавышы хәл итүче булып тора.

4.2.6. Эксперт советы карарлары беркетмә белән рәсмиләштереләләр, анда Эксперт советы рәисе һәм Эксперт советы сәркатибе имза куя.

Беркетмәдә күрсәтеләләр:

- 1) утырышны үткәрү датасы һәм урыны;
- 2) Эксперт советы эгъзалары (фамилия, инициаллары) һәм утырышта катнашучы башка затлар (фамилия, инициаллары, вазыйфасы һәм эш урыны);
- 3) утырышның көн тәртибе;
- 4) кабул ителгән киңәшләр.

V. Эксперт советы белән идарә итү

5.1. Эксперт советы рәисе:

- 1) Эксперт советы эше белән гомуми житәкчелекне гамәлгә ашыра;
- 2) Эксперт советы утырышын алып бара;
- 3) Эксперт советы утырышының көн тәртибен формалаштыра;
- 4) Эксперт советынан чыга торган караларны һәм бүтән документларны имзалый.

5.2. . Эксперт советы сәркатибы:

- 1) исемлек буенча кергән гаризаларны кабул итә;
- 2) Эксперт советы рәисенә эксперт бәяләве өчен гаризалар керү турында хәбәр итә;
- 3) эксперт бәяләве үткәрелергә тиеш гаризаларны Эксперт советы эгъзаларына тапшыра;
- 4) Эксперт советы утырышларын үткәрүне оештыра;
- 5) Эксперт советы эгъзаларына кирәкле мәгълүмати материалларны һәм документларны бирә;
- 6) һәр гариза буенча якынча эксперт бәяләвенә хисап башкара;
- 7) Эксперт советы утырышы беркетмәсен имзалауны тәэмин итә;
- 8) рәсмиләштерелгән беркетмәләрдән өзәмтәләрне имзалый;
- 9) конкурс комиссиясенә Эксперт советы утырышының беркетмәсен юллай.

17.07.12 № 121/2 - МЛ

ТР АХhАТМ боерыгына
кушымта

**КФХ үстерүгэ грантлар һәм көнкүрөш кирәк-яраклары белән тәмин
итүгә бер тапкыр ярдәм бирү буенча гаризаларны карап тикшерү
буенча Эксперт советы составы**

Якушкин Николай Михайлович

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министры урынбасары, эксперт советы рәисе

Гобәйдуллина Фәйрүзә Гәзиз кызы

Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү һәм агробизнесны үстерү бүлеге әйдәүче киңәшчесе, эксперт советы рәисе урынбасары

Злобин Сергей Николаевич

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Финанслау бүлеге житәкчесе, совет әгъзасы

Чурин Сергей Иванович

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Терлекчелек тармакларын үстерү бүлеге житәкчесе, совет әгъзасы

Низаметдинов Марат Миңгали улы

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Икътисадый анализ һәм планлаштыру бүлеге житәкчесе, совет әгъзасы

Гыйләжев Расил Васил улы

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Бюджет чараларына ведомство аудиты бүлеге житәкчесе, совет әгъзасы

Хафыйзова Элеонора Борисовна

Агробизнес кадрларын яңадан әзерләү Татарстан институтының укыту-методик эш буенча проректоры, совет әгъзасы

Хөсәенов Айрат Шәүкәт улы

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгының Инвестицияләр сәясәте һәм максатчан программалар бүлеге урынбасары, совет әгъзасы

Ризаева Гөлфирә Зыятдин кызы

Агробизнес кадрларын яңадан әзерләү
Татарстан институтының укуыту-методик
эш буенча проректоры, совет әгъзасы

Вәлиев Илдус Равил улы

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы
һәм азык-толек министрлығының жир
эшкәртү тармакларын үстерү бүлеге
житәкчесе, совет әгъзасы

Петрова Ольга Алексеевна

Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы
һәм азык-төлек министрлығының
Предприятиеләрнең структурасын үзгәртү
һәм агробизнесны үстерү бүлеге әйдәүче
белгече, совет әгъзасы

Гобәйдуллин Наил Фәрук улы

Татарстан Республикасы Авыл
хужалыгы һәм азык-төлек министрлығының
Инженер-техник тәмин итү бүлеге
житәкчесе, совет әгъзасы